

LITOSTROJ

DELAV KNJIZ
PREŠERNOVA

DANES SMO PRE-
VZELI TOVARNO
V UPRAVLJANJE

2. IX. 1950
DELAVCI LITOSTROJA

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ

LETO I.

LJUBLJANA, AVGUSTA 1960

ŠTEVILKA 8

DESET LET DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA

LETA 1950 — PROIZVODNI PLAN ... 3824 TON — LETA 1960 18.150 TON; FINANČNI PLAN 293.244.000 DINARJEV — LETA 1960 8.300.000.000 DINARJEV. ŠTEVILO ZAPOSLENIH LETA 1950 1.472 — LETA 1960 2.839; DOHODEK NA ZAPOSLENEGA JE ZRASTEL ZA 22,5 %. ZA GRADNJO STANOVANJ SMO VLOŽILI 1.148.536.000 DINARJEV OD ČISTEGA DOHODKA. USTVARJENEGA DOBIČKA NA ZAPOSLENEGA JE BILO 2.200.000 DINARJEV; PERSPEKTIVE: NADALJNJE POGLABLJANJE DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA, DVIG PROIZVODNJE, GRADNJA NOVIH STANOVANJ IN OBJEKTOV

Ko so člani našega kolektiva februarja 1950 prvič izvolili iz svoje sredine samoupravne organe, je večina kolektiva gledala v tem novo obliko demokracije z zaupanjem. Bili pa so vmes tudi skeptiki, ki niso od nove ustanove pričakovali ničesar stvarnega. Govorili so, da delavec ni sposoben voditi podjetij in podobno. Celo nekateri vodilni člani podjetja niso gledali na ta ukrep oblasti pozitivno in so smatrali, da bo ta organ postal zavora v gospodarjenju. Praksa pa je zelo kmalu pokazala drugače.

Da je večina podjetja gledala pozitivno na ta organ, dokazuje dejstvo, da so bili prvo izvoljeni člani kolektiva sami ugledni tovarniški iz proizvodnje in uprave. Kot začasno izvoljeni predsednik DS se spominjam, da je ta organ takoj stopil v povezavo z upravo in se lotil izdelave proizvodnega in finančnega plana. Tako smo sklenili, da je treba čimprej 1. Nabaviti in urediti strojni park, za katerega je imel precej zaslug takratni direktor, 2. vzgojiti kader za proizvodnjo, za kar je odigrala naša industrijsko-kovinarska šola glavno vlogo; 3. skrb za delovnega človeka izgraditev stanovanj; 4. borba za kvaliteto izdelavo glavnih proizvodov. Temeljni preokret pa je bil napravljen v gospodarski organizaciji s predajo ključev delavcem, 2. septembra istega leta. To je bil za našega delavca največji dogodek v podjetju. Slavnostni govor je imel takratni minister za težko industrijo tovariš Franc Leskošek-Luka, ki je med drugim dejal:

»Predajam vam ključke giganta, ki je bil zgrajen z žulji delovnih ljudi vse Jugoslavije. Opozoril bi vas na en sam dogodek iz preteklosti. Takrat, ko so propadle Strojne tovarne v Ljubljani (leta 1937) zaradi buržuazne politike, ko smo morali delavci s trebuhom za kruhom, sem jim na zborovanju rekel: »Delavci, glave kvišku, prišel bo čas, ko bomo zgradili novo, večjo in lepšo tovarno, ki je bodo vodili delavci. Kakor vidite, je to danes stvarnost.«

Uspehi, ki jih je dosegel naš kolektiv v desetletnem obdobju,

so prav gotovo zelo pomembni, saj je proizvodnja iz leta v leto rastla.

Nastopala pa so tudi kritična obdobja, kakršno je bilo npr. leta 1956, ko je podjetje stagniralo, saj je bruto dohodek v letu 1956 napram letu 1955 padel za ca. 400 milijonov. Zato so samoupravni organi krepko zaorali in dosledno terjali od uprave podjetja, da se temeljito pripravi za nadaljnja leta. Ti ukrepi so zagotovili po-

novni napredek podjetja. Bruto dohodek je zopet narastel za približno 500 milijonov dinarjev. Razen teh težav pa so bile še slabosti z nekaterimi predstavniki teh organov v letu 1953—1954, ki jih je moral kolektiv odpoklicati. To pa je bilo opozorilo, kakšne ljudi je treba zbrati za samoupravne organe, take ki bodo znali trezno misliti, v pravem času reagirati in odločiti oz.

Še bolj poglobiti demokracijo

V prihodnjem obdobju bo moral delavski svet Litostroja posvetiti pozornost še močnejšemu odločanju pri gospodarjenju v podjetju in aktivnemu poseganju v njegove najbolj pereče in najaktualnejše probleme.

V bližnji prihodnosti bomo morali ustvarjati pogoje za zmanjšanje števila oseb v nekaterih službah in za zmanjševanje administracije v gospodarjenju podjetja. V ta namen bo potrebno okrepiti družbeno kontrolo in še bolj urediti naše medsebojne odnose. Za dosego teh in drugih ciljev bo treba razčistiti vse težave, ki nastajajo v zvezi z analitično oceno delovnih mest, vprašanjem norm in organizacijo dela.

Ne smemo pozabiti tudi na še nadaljnjo krepitev dobrih odnosov s komuno in življenjem v njej ter po svojih močeh prispevati k dvigu splošnega družbenega standarda.

Trinajst let uspešnega dela

Dne 1. septembra 1947 ob 16. uri je začela obratovati v Litostroju siva livarna kot prvi obrat podjetja.

V navzočnosti maršala Tita, političnih in sindikalnih funkcionarjev ter ob vzlikanju desettisočglave množice sta topilca Ivan

Se naprej bomo morali podpirati prizadevanja v zvezi s šolanjem mladih strokovnih in političnih kadrov. Pri njih, pa tudi pri vseh ostalih, bo treba še bolj razvijati osebno iniciativo.

Pri vseh teh, pa tudi drugih obširnih nalogah v prihodnosti ne smemo pozabljati na odkrivanje skritih rezerv v tovarni, varčevanje z reprodukcijskim materialom in seveda na dvig produktivnosti. Ob upoštevanju vseh teh dejstev bomo v Litostroju lahko začeli misliti tudi na ugodnejši delavnik, kakor ga imamo zdaj.

Seveda bo izvajanje vseh teh načrtov zahtevalo od celotnega kolektiva mnogo poguma in dobre volje. V bližnji prihodnosti bomo morali zaradi dviga produktivnosti in izboljšanja našega osebnega standarda, pa tudi iz drugih razlogov poseči v nekatere najbolj boleče in kronične rane Litostroja, jih zdraviti in ozdraviti.

Kozmos in Anton Smolej predrala peč, iz katere je pritekla prva litina v livarski lonec, in na ti-soče isker je svignilo v zrak. Ob tem slovesnem trenutku je godba zaigrala državno himno. Vsi navzoči so se takrat zavedali, kaj pomeni novo podjetje za mlado slovensko industrijo. Livarji, ki so se zbrali na tej proslavi iz vseh krajev Slovenije, so vili tekoče železo v kalupe in s tem prve dele za nove stroje; vili so v pripravljen model tudi grb slovenskega naroda.

Maršal Tito je z zanimanjem opazoval potek in postopek vlivanja in dovolil je, da se podjetje Litostroj od tega dne dalje imenuje »Titovi zavodi Litostroj«. S tem je še bolj poudaril pomen podjetja, kar je še posebej obrazložil v svojem govoru. V njem je posebej omenil delovno zmago kolektiva Litostroja in gradbenega podjetja Gradis, ki sta vložila vse svoje moči, da je bila ena izmed največjih livarn v Jugoslaviji zgrajena v tako kratkem času. Ta delovna zmaga bo pripo-

ukrepati v korist proizvajalcev in podjetja.

Podjetje pa se je vsako leto postopoma stabiliziralo. Pripomniti je treba, da so pomembno vlogo opravile tudi komisije DS.

Praksa je sčasoma pokazala, da je potrebno po obratih postaviti še en pomožni organ. To so bili Obratni delavski sveti, ki so bili postavljeni v letu 1956 in so bili v veliko oporo DS podjetja za uveljavljanje pomembnih in mejnih akcij v podjetju.

Čim bolj so se večale proizvodne naloge, tem bolj so se morali samoupravni organi in uprava podjetja ukvarjati z organizacijskimi oblikami podjetja in načinom nagrajevanja kolektiva. Vršile so se razne reorga-

nizacije proizvodnje, razne oblike stimuliranja. Vse to pa ni zado- voljevalo tempu proizvodnje. Zaradi tega so začeli samoupravni organi in uprava podjetja temeljite razprave glede novih organizacijskih oblik in oblik nagrajevanja. Tako je bil sklep, da se organizirajo in formirajo EE na osnovi proizvodnih OZ, sorodnih enot, da se preide iz horizontalne organizacijske oblike na vertikalno, ki povezuje vsa delovna mesta ene EE, z druge strani pa, da se izvrši decentralizacija podjetja in, da se prenesejo pravice in dolžnosti navzdol na direktnega proizvajalca. Ta organizacijska oblika se je pričela 1. aprila 1960.

10 LET DELA DELAVSKIH SVETOV V LITOSTROJU

OB DESETI OBLETNICI DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA IN TRINAJSTI OBLETNICI OBSTOJA LITOSTROJA ČESTITAJO VSEM ČLANOM KOLEKTIVA:

ZVEZA KOMUNISTOV, DELAVSKI SVET, UPRAVNI ODBOR, LJUDSKA MLADINA SLOVENIJE, SINDIKALNA ORGANIZACIJA IN ŠE POSEBEJ UPRAVA NAŠEGA PODJETJA,

Z ŽELJO, DA BI SE ŠE BOLJ DVIGNILA PROIZVODNJA IN DA BI TUDI VNAPREJ SKRBELI ZA DOBRO IME, KI SMO SI GA PRIBORILI Z NAŠO KVALITETO.

mogla, da bodo planske naloge uspešno izvršene, posebno še elektrifikacija naše domovine.

Tudi takratni minister za industrijo in rudarstvo tov. Franc Leskošek je označil začetek obratovanja sive livarne kot veliko zmago delovnega ljudstva Jugoslavije. Delavci, ki bodo delali v tem podjetju, so lahko ponosni, da bodo delali v podjetju, ki nosi ime našega voditelja. Še posebej se je zahvalil vsem, ki so z udarniškim delom pripomogli k tej sijajni delovni zmagi.

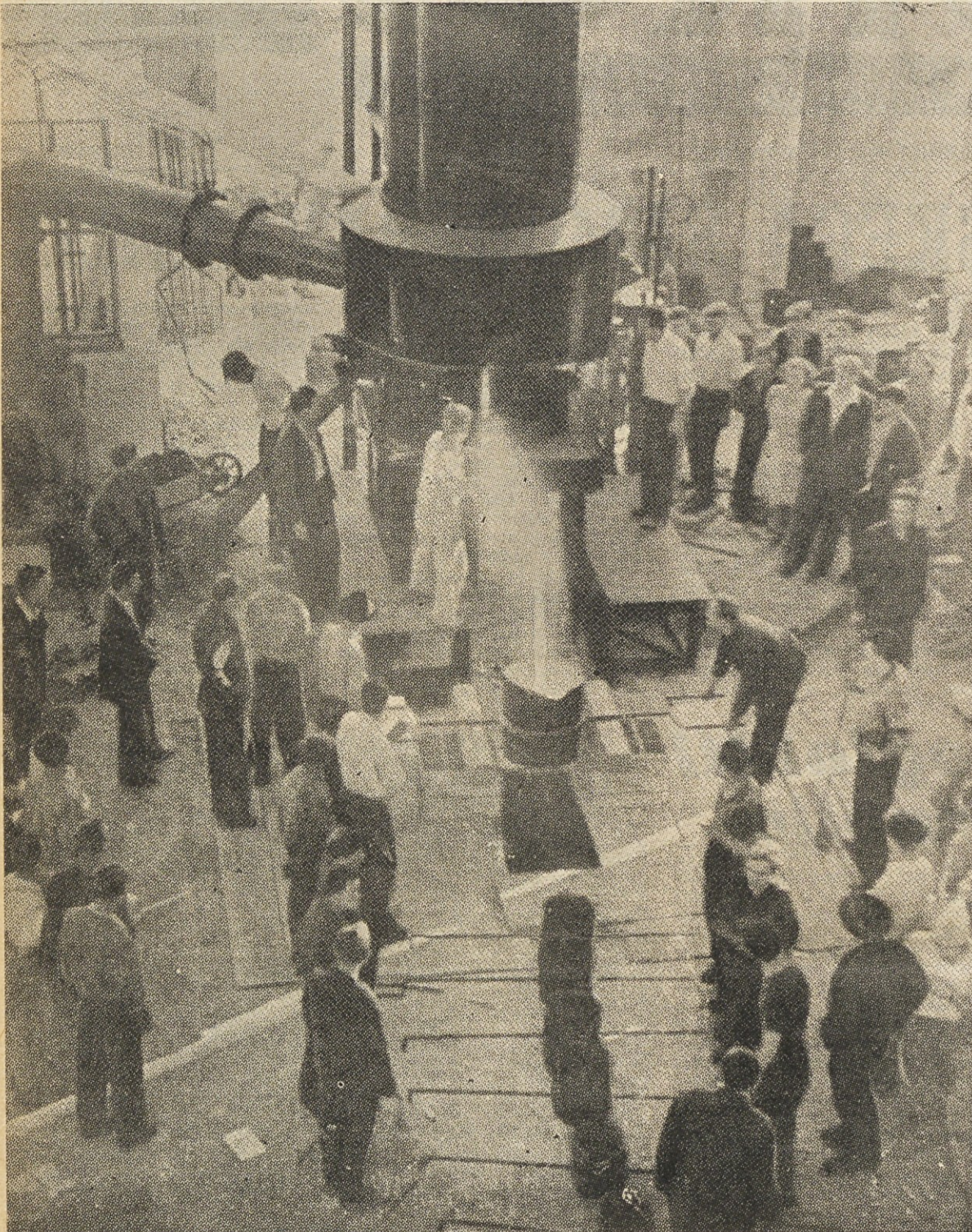
Tudi Ljubljana se je zavedala pomembnosti tega dne. Že dopoldne so Ljubljančani razobesili

zastave, po križiščih in glavnih cestah so mladinci razobešali velike napise, ki so oznanjali ta veliki dan.

Ko sedaj po trinajstih letih ugotavljamo, kaj vse je bilo zgrajeno v tem času po naših livarnah in obratih, lahko trdimo, da je bilo delo našega kolektiva plodno in koristno. Ko razpravljamo ob desetletnici delavskega samoupravljanja tudi o uspehih podjetja, nam zbrani rezultati kažejo, da so bile ugotovitve maršala Tita pravilne, saj je delovni kolektiv s požrtvovalnostjo ves čas izpolnjeval svoje naloge.

Naš tisk o ustanovitvi Litostroja

Ljubljana manifestira ob veliki delovni zmagi

Prvo vlivanje leta 1947

Ponatiskujemo članek o vzdušju pred otvoritvijo Litostroja, ki ga je 1. septembra leta 1947 objavila »Ljudska pravica«

Zopet je v Ljubljani praznik delovnega ljudstva, zopet je mesto okrašeno z zastavami in zelenjem. Danes prične v »Litostroju« obratovati prvi veliki obrat, iz katerega bo priteklo prvo železo. To je velika delovna zmaga graditeljev tovarne »Litostroj«, ki jo bodo dogradili v prvi petletki. To zmago proslavlja in se je veselili ne le delavstvo tovarne, temveč vse delovno ljudstvo Ljubljane in vsi naši narodi.

Že dopoldne so Ljubljanci razobesili zastave, na križiščih in glavnih ulicah so mladinci približali barole, ki so naznanjale veliki dan. Tudi čez ulice so razobežali transparente, ki nam govorijo o veliki zmagi, o borbi za izvršitev petletke in ustvaritvi lepše bodočnosti. Mnogokje so po oknih in izložbah postavili tudi slike naših voditeljev in jih okrasili z zelenjem in cvetjem.

Tudi po naših obratih in drugih ustanovah se je ljudstvo pripravljalo, da dostojno pozdravi zmago svojih tovarišev v »Litostroju«. Kmalu po zaključku dela so se pred svojimi podjetji in ustanovami začeli zbirati člani ljubljanskih sindikatov z zastavami in transparenti. Na Kongresnem trgu je bilo okrog tretje ure živo in veselo. Tu so se zbirali brigadirji in brigadirke ljubljanskih mladinskih delovnih brigad v svojih delovnih oblekah, z zastavami in svojimi znaki.

Tu stopajo sindikalisti železnice, pošte, vladnih ustanov, za njimi prihaja neka skupina s harmoniko. Po Bleiweisovi cesti stopa brigada pionirjev, ki veselo vzklikajo: »Živela prva petletka! Izgradnja tovarne »Litostroj«, naša zmaga, naš ponos«, potem pa veselo zapojejo: »Omladina Titova novu prugu gradi«. Z druge strani prikorakajo brigade, ki so se prej zbirale na Kongresnem trgu ter se uvrstijo v mogočno

Splošni praznik delovnega ljudstva

Ljubljana, 1. septembra 1947
Slov. Poročevalec, 2. IX. 1947
Slovesnost začetka dela naše največje livarne, nove l'varne »Litostroja« se je spremenila v splošni praznik vsega delovnega ljudstva Ljubljane. Mesto se je že v dopoldanskih urah okrasilo z zastavami in transparenti, ki so poudarjali važnost tega dogodka, ki pomeni veliko zmago v borbi za izpolnitev petletnega plana. V izložbenih oknih so se pojavile slike in fotografije, ki so prikazovale prizore iz življenja in dela delavstva med gradnjo.

Že v zgodnjih popoldanskih urah so se začele valiti po Celovski cesti velike množice ljudstva, ki je hotelo prisostvovati svečanemu trenutku. Prihajale so številne delegacije, ki so jih poslane skoraj vse ljubljanske sindikalne organizacije, prihajala je mladina, ki se je vrnila s proge Šamac—Sarajevo, pripeljali pa so

reko ljudi, ki nemoteno vrvi v določeno smer. Za njimi pa se zopet vrstijo dolge vrste ljubljanskih sindikalistov s transparenti: »Tovarna Litostroj — naša prva zmaga v gospodarstvu, naša največja naloga v petletki«, »Izgradnja Litostroja, udarec reakciji in imperializmu«. Počasi izginjajo napisi v daljavi, za njimi pa se pojavljajo novi, sveži, slišijo se nove pesmi in vzkliki, nove skupine.

se tudi zastopniki številnih delovnih kolektivov iz drugih krajev Slovenije. Vsi so hiteli, da radostno pozdravijo velik uspeh delovnega kolektiva »Litostroj« in Gradisa. Z zastavami, transparenti in s prepevanjem partijskih pesmi se je množica zlivala proti tovarni, kjer jo je pred vhomom pozdravljala visoka slavoloka. Kmalu je bilo dvorišče tovarne okoli nove livarne prepolno navdušenih ljudi, ki so nestrpnost čakali začetka proslave in s tem tudi začetka nove proizvodnje.

Delovni kolektiv »Litostroj« in Gradisa se je marljivo pripravil na današnjo slovesnost. L'varna je bila okrašena z zastavami in velikimi slikami Lenina, Stali-

na, Tita, Kardelja, Djilasa in drugih voditeljev. Nad vhomom in v sami livarni so veliki transparenti poudarjali pomen trenutka.

Ko je bilo vse pripravljeno, so točno ob 16. zavili v tovarno številni avtomobili. Pripeljal se je maršal Tito, ki ga je zbrana množica sprejela z največjim navdušenjem. V družbi maršala Tita so bili minister za notranje zadeve zvezne vlade A. Ranković in minister za pošto Drago Marušić, predsednik Prezidijske ljudske skupščine Ljudske republike Bosne in Hercegovine Djuro Pucar, predsednik vlade LR Bosne Rodoljub Čolaković ter zastopnik JLA.

Drage goste so pred vhomom v l'varno sprejeli in pozdravili ministri vlade Ljudske republike Slovenije skupno s člani Prezidijske ljudske skupščine. V družbi predsednika Prezidijske ljudske skupščine Josipa Vidmarja, predsednika vlade LR Slovenije Mihe Marinka in ministra za industrijo Franca Leskoška se je maršal Tito podal takoj v livarno, kjer si je ogledal pripravljene modele in prižgano kupolno peč. Livarno so napolnile množice, ki so brez prestanka vzklikale maršalu Titu.

Kmalu pa se je pozornost vseh navzočih obrnila na kupolno peč, v katero so livarji naložili prve količine železa. Livarji so z največjo pazljivostjo spremljali topjenje železa v peči. Pred žlebom, po katerem bo steklo prvo železo, je bil pripravljen velik lonec. Nad njim je visel močan kavelj žerjava, ki je čakal, da prenese prvi tovor nove proizvodnje.

Nestrpnost je vedno bolj naraščala, čimbolj se je približeval trenutek, ko bodo izpustili raztopljeno železo. Mladina je pela svoje pesmi, godbe so igrale koračnice, v livarno sta prikorakali delegaciji bolgar. in romunske mladine, ki je bila navdušeno pozdravljena. Glej, že pripenja kljuko žerjava za lonec. Vse oči so obrnjene v delavce, ki služijo peči. Pod nje so se v polkrogu zbrali livarji in opazovali svoje tovariše.

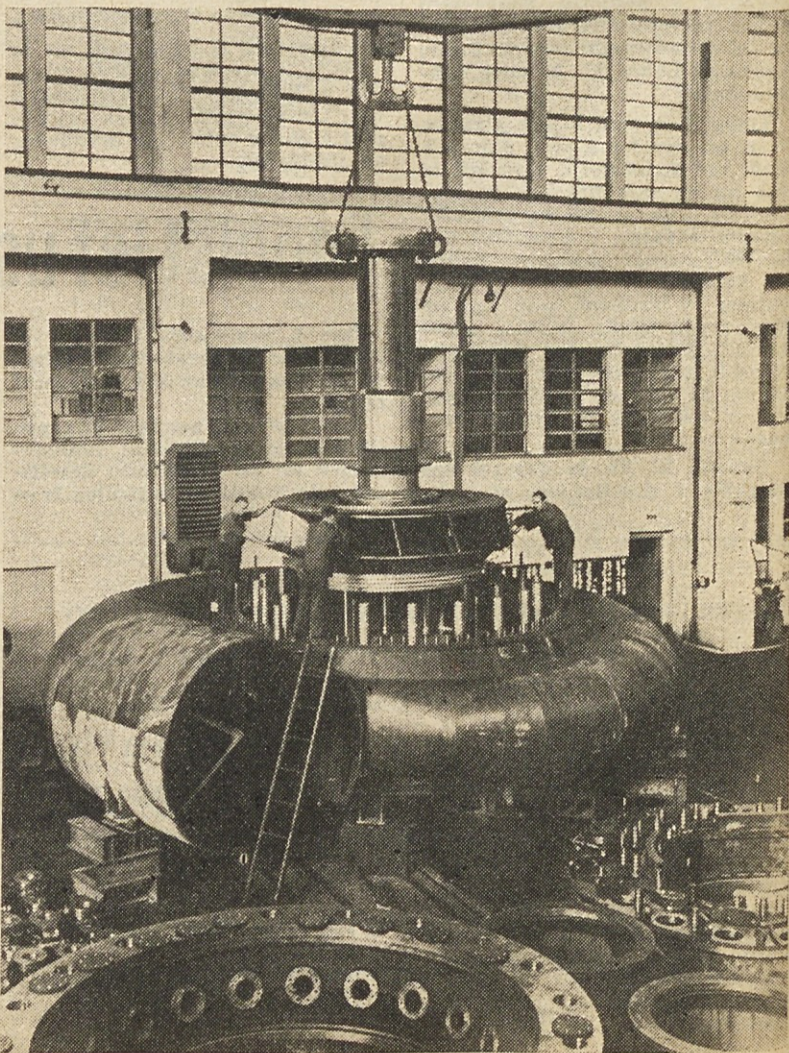
Bilo je točno ob 16.30, ko je direktor tovarne Pečar z roko pozval okoli stoječe, naj se odmaknejo in s tem še bolj pritegnil pozornost vse množice. Pred žleb je stopil visok delavec z dolgim železnim drogom in z njim odprl peč. Med navdušenim ploskanjem je začel teči tanek ognjen curek raztopljenega železa. Godba je igrala himno. Navdušenje je doseglo višek.

Ko so lonec nalili, ga je žerjav dvignil in dopeljal do ročnih modelov za vlivanje uteži. Delavci so spretno nagnili lonec in raztopljeno železo je teklo v kalupe ter jih zalivalo do vrha. Pri prvem vlivanju so napolnili pet takih kalupov.

Medtem so znova odprli peč z železom in čez čas je že priteklo po žlebu drugi curek raztopljenega železa. Ko je bil poln, so ga pripeljali h kalupom. Teh okvirov potrebuje tovarna mnogo za svojo lastno proizvodnjo. Še tretjič se je pred maršalom Titom in množico odprla peč. Žerjav je odnesel pol lonec k modelu državnega grba, katerega odlitje je simbolično poudarjalo važnost trenutka za vso našo državo.

POPRAVEK

V prejšnji številki našega časopisa smo objavili v članku pod naslovom »Kakor bomo gospodarili, tako bomo plačani« v drugem stolpcu v četrti vrstici besedico »neupravičenih zaslužkov«, pravilno je »upravičenih zaslužkov«.

Delavniška montaža Francisovega agregata za HE Split

OB ZADNJIH DOGODKIH

Naslovna stran zadnje številke našega glasila je bila namenjena novemu sistemu nagrajevanja, o katerem je bilo v tem času, kakor še danes, mnogo razpravljajna med člani našega kolektiva, saj je ta sistem tesno povezan z ekonomičnim gospodarjenjem.

Vsak, ki je sodeloval v pripravi osnutkov za novi sistem nagrajevanja, je bil trdno prepričan, da je le-ta napreden in dober, da pa bo uspešen šele takrat, ko ga bo razumel in sprejel kot svojega sleherni član našega kolektiva. Da bi se to zares zgodilo, je bilo organiziranih še pred potrditvijo po organih samoupravljanja mnogo sestankov, kjer se je z dobrimi predlogi osnutek dopolnjeval in razčiščeval. Po potrditvi DSP so bili organizirani še razširjeni sestanki DS EE in sestanki v proizvodnih enotah, kjer je vsak zunanji opazovalec lahko zaključil, da neposredni proizvajalci vidijo v novem sistemu napredek in hitrejši razvoj podjetja, kakor tudi osebno prosperiteto. To potrjujejo številne razprave, v katerih so prisotni govorili in analizirali proizvodna vprašanja, organizacijo dela in podobno, ter skozi vse to ocenjevali sistem nagrajevanja. Ugotovili smo, da je sleherni razumel in potrjeval kot pravi članek, objavljen v prejšnji številki našega glasila: »Kakor bomo gospodarili, tako bomo plačani.«

Kljub temu, da je bil sistem tolmačen zelo temeljito, danes še vedno ugotavljamo, da nismo napravili vsega. Nekaj težav, ki so se pojavile ob izplačilu razlik po novem sistemu za I. polletje, nam jasno govorijo, da bo potrebno novi sistem nagrajevanja še naprej izpopolnjevati, kar pa bomo dosegli le ob konstruktivni pomoči vseh članov kolektiva.

Sam sistem izračuna razlik je bil res premalo pojasnjen in zato so si posamezniki po svoje izračunavali vsote, ki naj bi jih prejeli kot razliko za I. polletje.

Če že ugotavljamo, da je bil sam način izračuna razlik premalo pojasnjen in tolmačen kolektivno, lahko s tem vzporedno ugotovimo, da so to neobveščene izkoristili posamezniki in širili med kolektivom vesti o mnogo večjih razlikah kot so dejanske bile.

Nepoučenosti in nejasnosti o načinu izračuna razlik so v kolektivu povzročile pri neposrednih proizvajalcih negotovanje. Zaključek teh nejasnosti je bil, da so ponovno sklicali razširjene sestanke DS EE in da se je na le-teh tolmačil način izračuna razlik in druge nejasnosti o novem sistemu nagrajevanja. Razprava na teh razširjenih sestankih in glasovanje sta pokazala, da je kolektiv v večini soglašal z novim sistemom nagrajevanja in izplačilom razlik za I. polletje. DSP je na osnovi vseh teh zaključkov ponovno sklenil, da se njegov prvotni sklep o izplačilu uresniči 6. avgusta 1960.

Menim, da naš osrednji organ delavskega samoupravljanja tudi ni mogel postopati drugače, saj je že svoj prvi sklep izdal po temeljitih obravnavah na sestankih DS EE. Če bi se člani delovnega kolektiva zavedali, da jim demokratično upravljanje naših podjetij daje vse pravice neposrednega sodelovanja v njem in da se zavest socialističnega državljana v naši domovini kaže prav v tem sodelovanju, se zadeva z izplačilom razlik ne bi obravnavala po že sprejetem sklepu, predvsem pa ne tako razburljivo. Pojasnila, ki so jih nekateri terjali po sklepu DS, bi jih lahko dobili, če bi se zanimali, že prej, pa tudi kadarkoli pozneje, seveda vselej v obliki, ki ustreza demokratskim postopkom. V vsakem nasprotnem primeru lahko dobi nepoučena javnost povsem izkrivljeno podoba o našem kolektivu in njegovi zavesti. Pripricani smo, da bodo zadnje razprave v našem podjetju imele velik vzgojni pomen prav v tem smislu.

Jože Dimnik
Sekretar partijskega komiteja

Obiskali so nas

Litostroj je napravil name velik vtis

Osemnajstega julija je v svečano razpoloženo tovarno prispel predsednik sudanske vlade gene-

ral Ibrali Abud. Spremljali so ga podpredsednik ZIS Aleksander Ranković, predsednik ljud-

ske skupščine LRS Miha Marinko in drugi ugledni sudanski in jugoslovanski gostje.

Predsednika Abuda smo pozdravili že na Celovski in Djakovičevi cesti, še posebno toplega in prisrčnega sprejema pa je bil deležen, ko se je kolona avtomobilov ustavila pred upravnim poslopjem, kjer smo ga pozdravili v svoji sredini. Ko se je zahvalil za sprejem in pozdrave, je s spremstvom odšel na ogled tovarne. Preden je vstopil v proizvodne obrate, sta mu glavni direktor Ivan Kogovšek in direktor prodajno-projektivnega biroja inž. Zvone Birska pokazala maketo naše tovarne in povedala, kaj še nameravamo v prihodnosti graditi.

Premier Sudana si je z živim zanimanjem ogledoval glavne ob-

jekte naše tovarne in se zanimal za turbinsko proizvodnjo, Dieslove motorje in za druge objekte v gradnji.

Po približno trideseturnem ogledu smo mu v sobi glavnega direktorja priredili zakusko, kjer je Ivan Kogovšek podaril visokemu gostu velik album s fotografijami naših proizvodov.

Ob odhodu je g. Abud zapisal v knjigo obiskovalcev svoje vtise:

»Obiskal sem tovarno 'Litostroj', ki izdeluje velike turbine. Name je naredilo zelo velik vtis vse tisto, kar sem videl v tovarni. V primerjavi s tistim, kar sem videl drugod po svetu, lahko trdim, da proizvodi te tovarne ne zaostajajo za proizvodnjo v drugih deželah. Želim tovarni vsak uspeh pri njenih naporih, da ne bi zadovoljila samo potreb prijateljske Jugoslavije, ampak tudi potrebe mnogih drugih držav po svetu.«

Nato je zapustil tovarno. Ob Djakovičevi cesti so ga ponovno dočakali Litostrojčani in ga še enkrat pozdravili.

LAHKO STE PONOSNI, DA STE LITOSTROJČANI

Dne 20. julija je obiskal našo tovarno državni podsekretar v ameriškem zunanjem ministrstvu

lesemu v Angliji. Tak način kooperacije bo brez dvoma koristen za obe državi.«

Douglas Dillon s svojo družino in spremstvom. Ko si je ogledal našo tovarno in se zanimal za proizvodnjo, se je približno eno uro zadržal v upravnem delu zgradbe, kjer se je razgovarjal z direktorjem podjetja in vodilnimi funkcionarji delavskega samoupravljanja, političnih organizacij in drugimi.

Na vprašanje člana našega Uredništva kakšni so njegovi splošni vtisi o naši tovarni, je gospod Dillon odgovoril: »Zelo sem impresioniran, ko sem videl, da gradite tako različne in komplicirane stroje. Na svojih potovanjih sem videl mnoge podobne tovarne in mislim, da vaša prav nič ne zaostaja za njimi.«

Delavci in uprava so lahko ponosni, da delate v taki tovarni kot je Litostroj.«

Po obisku v našem podjetju je Douglas Dillon odpotoval v Zagreb, kjer je pred odhodom iz Jugoslavije sklical tiskovno konferenco, na kateri je ponovno omenil Litostroj. Rekel je: »Zelo srečen sem bil danes, ko sem obiskal LITOSTROJ in zvedel od direktorja tovarne, da sklepa tovarna sporazum z neko ameriško družbo glede izdelave dvigal za bremena. Predstavnik LITOSTROJA so navezali stike z zastopniki te družbe na nekem ve-

Guljan Faruk: »Najboljša legitimacija«

Dne 19. julija je obiskal našo tovarno minister za elektrogospodarstvo in namakanje Pakistana Guljan Faruk. Pakistanski minister si je z zanimanjem ogledoval tovarno in povdaril, da so hidrocentrale v Čičoki Malijanu in Gujranvali, ki smo jih izdelali mi, Rade Končar in Metalna visokokvalitetne. V razgovorih z novinarji je tudi naglasil, da so odlično izvedena dela na teh objektih najboljše legitimacija za nadaljna naročila jugoslovanske investicijske opreme in izgrad-

nje kompletnih hidrocentral in objektov za namakanje v Pakistanu.

Minister Faruk, ki je bil gost podjetja Energoprojekt iz Beograda je med svojim obiskom v Jugoslaviji obiskal razen Litostroja tudi Metalno v Mariboru, Rade Končar v Zagrebu, Jugoturbino v Karlovcu, podjetje Geoistraživanje v Zagrebu, hidrocentrale Moste, sistem HE na Dravi in druge vodne objekte in se povsod pohvalno izražal o naših tovrstnih objektih.

Obisk predsednika avstrijskih sindikatov

Sredi julija nas je obiskal predsednik avstrijskih sindikatov ter predsednik avstrijskega parlamenta Franz Olah. Predsednika

Olah je zanimalo v glavnem delo organov delavskega samoupravljanja in sindikalne organizacije.

Dan šoferjev

Za Dan šoferjev je bila v naši tovarni majhna slovesnost, ki so se je udeležili razen šoferjev in mehanikov tudi glavni direktor Ivan Kogovšek in nekateri predstavniki političnih in družbenih organizacij podjetja.

Na proslavi so predstavniki podjetja pohvalili dosedanja prizadevanja šoferjev in jim ob njihovem dnevu iskreno čestitali. Ti naporu so razvidni tudi iz nekaterih števk v razdobju enega leta. Leta 1959 so prevozili šoferji s tovornjaki 154.808 km, leta 1960 pa 334.502 km. Z osebnimi so prevozili lani 111.288, letos pa 201.580 kilometrov. Z avtobusi pa lani 86.146, a letos 150.161 kilometrov.

Požrtvovalnost naših šoferjev se kaže v primeru, ko so pred nedavnim odpovedala vožnje neka podjetja, a so naši šoferji krepko zagrabili in vozili brez nesreč tudi po 450 km na dan, pri tem pa spali le nekaj ur dnevno.

V imenu šoferjev se je za pozornost, ki jo je vodstvo izkazalo šoferjem, zahvalil najstarejši šofer, ki je izmed vseh prevozil tudi največ kilometrov brez nesreče — Stanko HLADE.

V svojem govoru je izrazil željo litostrojskih šoferjev, da bi podjetje kupilo 20-tonski priklopnik in vlačilec ter druga specialna vozila.

Naše perspektive

v gradnji Dieslovih motorjev

Dne 12. julija 1960 je republiška komisija za revizijo investicijskih programov LRS obravnavala elaborat dopolnilne opreme in rekonstrukcije delavnice Dieslovih motorjev našega podjetja in ga v celoti odobrila. S tem elaboratom so storjeni prvi koraki za bodoči razvoj delavnice ladijskih motorjev in je zato prav, da se tudi bralci našega glasila seznajajo z osnovnimi načeli programa elaborata rekonstrukcije.

Osnovni namen investicijskega programa rekonstrukcije delavnice Dieslovih motorjev je povečati proizvodnjo ladijskih motorjev ter ublažiti potrebe notranjega tržišča. Doslej so podjetja ladijske motorje uvažala, za kar so potrebovala znatna devizna sredstva.

Zaradi pomanjkanja Dieslovih motorjev izgradnja ribišstva in objektov za rečno in morsko plovbo ni sledila ostalemu razvoju gospodarstva in je v sorazmerju z drugimi vejami industrije v zastanku. Predvsem se to čuti pri modernizaciji plovbnih objektov z ugotovitvijo, da je del našega ladjevja že precej zastarel in ga je potrebno obnoviti.

Drugi namen rekonstrukcije pa je, da z dopolnilno opremo omogočimo izdelavo takih objektov, katerih z obstoječo opremo nikakor ne moremo. Hkrati pa moramo povečati in dvigniti produktivnost dela. S preskrbo odgovarjajočih dopolnilnih strojev, ki ustrezajo sodobnim tehnološkim postopkom, bomo dosegli povišanje proizvodnje in ustvarili ugodnejše pogoje tudi za izvoz plovbnih objektov. Hkrati bomo z dodatno opremo zmanjšali sedanja ozka grla, v mehanski obdelavi, in bi nam v prihodnosti povzročala verjetno težave.

MOŽNOST PLASMAJA LADIJSKIH MOTORJEV

Leta 1958 so predstavljali izdelki kovinske industrije vrednost 280 milijonov dinarjev. Iz tega lahko zaključimo, da znaša

PROIZVODNJA LADIJSKIH MOTORJEV

Stanje ladijskih motorjev v Jugoslaviji lepo ilustrira tale tabela:

Leto	Ustvarjene zmogljivosti ladijadelnic (BRT)	Pogonski in pomožni motorji		Uvoz dev. din v 000 din
		Potrebno (KM)	Ustvarjeno (KM)	
1957	—	87.282	15.282	2.400.000
1958	120.000	120.000	29.510	3.100.000
1959	167.000	167.000	45.000	3.660.000
1960	200.000	216.000	67.000	4.470.000

V gornji tabeli smo posredovali podatke za tekoče leto in je zato prav, da o tem podamo še podrobnejšo analizo. Rekli smo, da bodo ladjedelnice zgradile v letu 1960 ladjevja z zmogljivostjo 200 tisoč BRT. Potreba glavnih in pomožnih motorjev za to ladjevje bo znašala približno 200.000 KM. Predvideva realizacija domače motorne industrije pa bo v letu 1960 znašala le 67.000 KM.

Na ta način bo znašal primanjkljaj ladijskih motorjev v tem letu 133.000 KM. V resnici bo še povečan na 149.000 KM, ker je treba pri tem upoštevati še rezervne dele, ki participirajo višini ca. 10 %. Če hočemo, da bo v letu 1980 doseglo pomorsko ladjevje kapaciteto 2.800.000 BRT, morajo tega leta znašati zmogljivosti ladjedelnice 300.000 BRT. Zato ladjevje bo potrebno pripraviti pogonske in pomožne motorje z zmogljivostjo 404.000 KM, pri čemer smo upoštevali predvideni odstotek za rezervne dele, participacijo pomožnih motorjev na plovbnih objektih, ter motorjev v moči 80.000 KM kot nadomestilo za izrabljene. Dosedaj smo govorili samo o pomorskem ladjevju, zato je potrebno pri rekapitulaciji upoštevati še ostale panoge, kot je rečna plovba in ribiška flota. Za ti dve se predvideva potreba v letu 1980 v višini 58.000 KM. Pri vseh teh predpostavkah pa nismo upoštevali izvoza. Naj povem samo to, da je znašal v prejšnjem letu 56 % od celokupne proizvodnje naših ladjedelnice.

V drugi številki našeglasila smo že seznanili naše bralce o do-

udeležba motorne industrije v skupni kovinski industriji okrog 23 %, medtem ko znaša v povprečju v evropskih državah približno 40 %. Leta 1958 je znašal uvoz izdelkov motorne industrije (motorji, vozila, lokomotive, traktorji itd.) približno 20,5 milijona deviznih dinarjev pri tečaju 1 \$ je 300 dinarjev. Od tega odpade na motorno industrijo 4,9 milijona dinarjev. Od te vrednosti pa odpade na same ladijske motorje 3,1 milijarde.

Nič kaj boljša ni bila situacija v letu 1957. Takrat smo uvozili za 2,4 milijona dinarjev ladijskih motorjev.

Če želimo dobiti podobo o potrebah po ladijskih motorjih, ki služijo kot pogonsko in pomožno sredstvo na plovnem objektu, moramo upoštevati stanje našega ladjevja in ladjedelnice. Jugoslavija je imela pred vojno skupno štiri ladjedelnice. Po zadnji vojni pa je ta industrija močno napredovala, tako da imamo danes v državi že 27 ladjedelnice. Od tega so velike ladjedelnice: »Uljanik«, »3. maj« in »Split«, srednjih ladjedelnice je šest, ostalih 18 pa je manjših.

ZMOGLJIVOST POMORSKEGA LADJEVJA

Leta 1939 je imela Jugoslavija ladjevje v zmogljivosti 403.372 BRT. Po končani vojni pa se je močno zmanjšala in je znašala skupno 137.000 BRT. Toda že leta 1958 so zmogljivosti ladjevja zelo narastle in so znašale 650.000 BRT.

Zmogljivost naših ladjedelnice zelo narašča. Lahko računamo, da bodo samo letos zgradili za 200 tisoč BRT ladjevja. Glede na dosednji razvoj lahko predvidevamo, da bomo dosegli že leta 1963 ladjevja za 1 milijon BRT. Po dolgoročnem družbenem perspektivnem planu pa je celo predvideno, da bi znašala zmogljivost pomorskega ladjevja v letu 1980 že 2.850.000 BRT.

spelih naročilih ladijskih motorjev za Jadrolinijo, ki bodo porabljeni za pogon potniško-tovornih ladij. Še pomembnejše pa je naročilo ladijskih motorjev za ladje, ki jih grade naše ladjedelnice za Indonezijo.

Končno moramo omeniti, da nastopajo Dieslovi motorji v sledečih variantah: za pomorski promet kot glavni in pomožni motorji, za rečni promet kot glavni in pomožni motorji, za objekte ribolova, za železniška vozila (Dieslove lokomotive), za agregate v industriji in poljedelstvu, za specialna cestna vozila.

KOOPERACIJA LITOSTROJA Z LADJEDELNICAMI IN PROIZVAJALCI DIESLOVIH MOTORJEV

Letni promet, ki ga je imel Litostroj v preteklem »Jugoturbino« iz Karlovca, »3. majem« iz Reke in »Uljanikom« iz Pule je znašal leta 1959 462.064.518, dočim je v letu 1958 narasel na 533.750.661 dinarjev. Razen tega smo leta 1959 končali s kompletno izdelavo 15 ALPHA motorjev, tipa 342 F in 5 ALPHA motorjev, tipa 343 F. Vrednost teh izdelkov je bila 219.000.000 dinarjev. To pomeni, da je znašala realizacija Litostroja v preteklem letu na področju ladjedelnice in pogonskih sredstev skoraj milijardo dinarjev.

Znano je, da je Jugoslavija nosilec dveh licenc ladijskih motorjev, in sicer firme »Sulcerz« iz Švice in »Burmeister & Wain« iz Danske. Po licenci firme »Sul-

cerz« izdelujeta v Jugoslaviji ladijske motorje ladjedelnice »3. maj« iz Reke in »Jugoturbina« iz Karlovca. Ladjedelnica »Uljanik« iz Pule pa ima že od leta 1953 pogodbo o izkoriščanju licence za izdelavo Dieslovih motorjev konceptije »Burmeister & Wain« s tem, da je izdelavo manjših motorjev prepustila Litostroju. Tako nastopa Litostroj kot podlicencionar in je po prvi pogodbi rok koriščenja predviden do leta 1964 s tem, da se sporazumno podaljšuje. Da se je Litostroj odločil za »Burmeister & Wain« motorje govori mnogo tehničnih utemeljitev. V drugi številki našega glasila smo že seznanili bralce o udeležbi »Burmeister & Wain« motorjev v primerjavi s celotno svetovno

predvidenih motorjev pa tole: pri motorjih iz proizvodnega programa Litostroja znaša udeležba ulitkov sive litine v višini 50 do 60 % skupne teže motorja. Iz tega sledi, da je glavna surovina proizvod domače livarne sive litine. Domači so tudi ostali polizdelki, kot n. pr.: jeklena litina, zvarjenci, manjši odkovki, ulitki iz bron in bele kovine. Uvoz bo v glavnem omejen na vbrizgalne črpalke, večje kolenčaste gredi (začasno) ter turbo kompresorje.

Iz tega sledi, da je surovinska baza za proizvodnjo ladijskih motorjev v Litostroju izredno ugodna.

S programom rekonstrukcije delavnice Dieslovih motorjev naj

s predvideno opremo povečati proizvodnjo Dieslovih motorjev še ca. 15 do 20 % pod pogojem, da se izbirna vrsta motorjev od sedanje prognoze poveča na večje pogonske enote, odnosno, če bo delo potekalo v večjih serijah. Izvedba del na rekonstrukciji se predvideva v začetku druge polovice leta 1961 in do konca leta 1963 ter bo realizacija proizvodov napredovala tako:

Leto	1959	1960	1961	
KM	2250	8000	16.000	
Leto	1962	1963	1964	1965
KM	20.000	30.000	40.000	50.000

Zagotovljeni so tudi ostali pogoji za proizvodnjo 2.029 ton Dieslovih motorjev, in sicer:

a) potrebna električna energija se bo povečala od 113.800 kWh na 887.000 kWh, oziroma za 773.200 kWh, odnosno osemkrat;

b) poraba komprimiranega zraka se bo z rekonstrukcijo povečala za 19.456 m³;

c) potrošnja vode se bo povečala za 14.616 m³. To povečanje predstavlja samo angažiranje nove delovne sile, ki naj bi šla v delavnici Dieslovih motorjev 1965. leta 524 skupaj z delavci in uslužbenci. Pri tem ni upoštevana voda za hlajenje motorjev na preizkusu. To bomo izkoriščali iz kompresorske postaje in iz obločnih peči jeklolivarne.

2. Vrednost proizvodnje Dieslovih motorjev se bo po rekonstrukciji povečala na 4.031 milijona dinarjev.

Finansiranje rekonstrukcije je predvideno na podlagi 6 % investicijskega posojila za dobo 5 let s polletnimi anuitetami. Rekonstrukcija predvideva nadalje angažiranje novih osnovnih sredstev v višini 578.842.500 dinarjev, pri čemer interkalarni obresti niso upoštevane. Analogno k povečani proizvodnji Dieslovih motorjev bo potrebno zvečati tudi obratna sredstva in zato najeti ustrezni kredit.

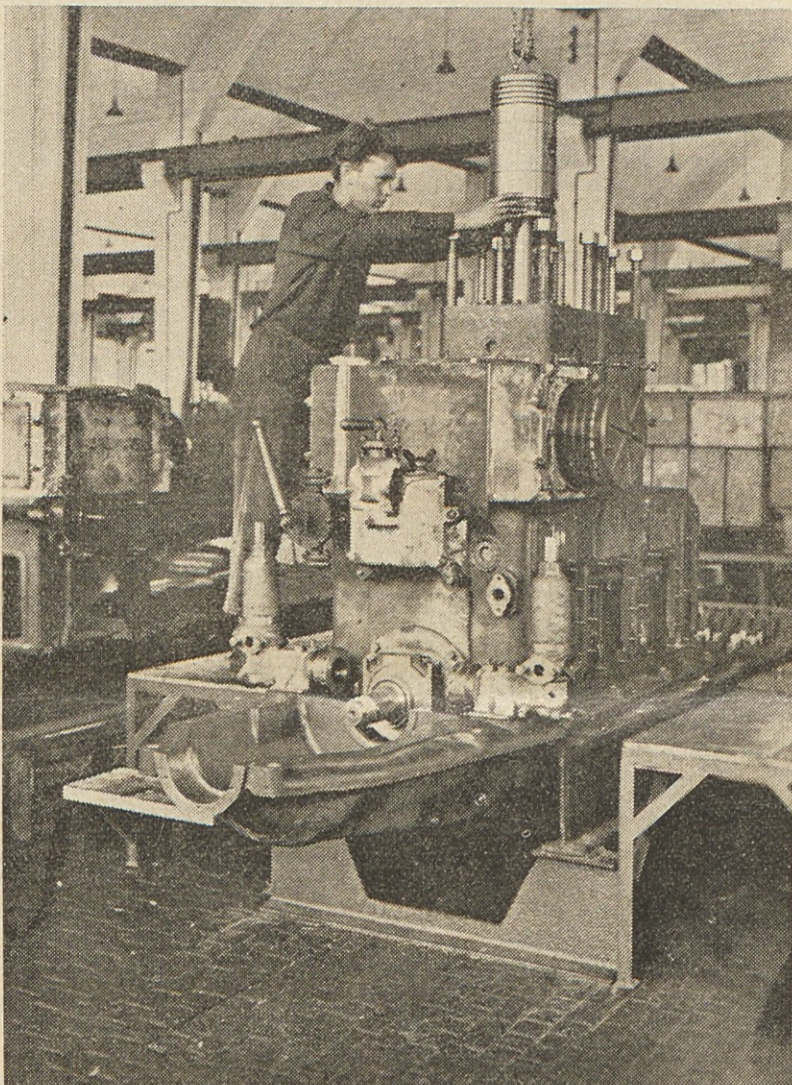
Dohodek podjetja naj bi se v letu 1965 dvignil na 1.669.789.000 dinarjev.

Po izdvojitvi vseh osebnih dohodkov, družbenih prispevkov in ostalih obveznosti bodo znašali l. 1965 nerazporejeni skladi podjetja 641.727.000 dinarjev, v kateri številki je zajet delež Dieslovih motorjev od 367.600.000 dinarjev, torej več kot 50 %.

Iz dohodka bi plačalo podjetje 194.165.000 dinarjev anuitet, za zaproseno posojilo tako za osnovna kot za obratna sredstva. Kljub temu pa se sklad skupne uporabe podjetja zveča od sedanjih 106 milijonov 304.000 dinarjev na 191 milijonov 477.000 dinarjev v letu 1965.

Podobno so izdelani v elaboratu tudi ostali pokazatelji, ki kažejo izredno ugodne zlasti devizne rezultate.

Anton Levstik

proizvodnjo. Na tem mestu ne bi mogli podrobno popisati zakaj so uvrščeni »Burmeister & Wain« motorji na prvem mestu, ker je razlaga preobširna in morda preveč strokovna.

V pogledu surovin za izdelavo

bi bili doseženi naslednji rezultati:

1. proizvodnja Dieslovih motorjev se z rekonstrukcijo poveča na 50.000 KM v letu 1965. Izraženo v težini izdelkov znaša to 2.029 ton. Perspektivno je možno

Iz proizvodnje

Dieslovi motorji in talna prevozna sredstva

Na 13. polju smo pričeli z montažo prvih Dieslovih motorjev, tipe 342 F z močjo 100 KM, iz letošnjega proizvodnega programa. V ta namen smo montažni prostor pred kratkim opremili z novimi ključavničarskimi mizami, regali ter omarami in sistematično razporedili montažne skupine.

Še posebej hitimo z izdelavo motorja, ki bi ga radi poslali na beograjski sejem. Za zagrebški velesejem pa pripravljamo tricilindrski motor, tipe 343 F. Seznanili se bomo s tipo B & W motorjev in pripravili za proizvodnjo ostale naročene enake motorje. Za začetek pa bo tudi pri montaži, ki se bo pričela 1. septembra, verjetno precej problemov.

Na nasprotni strani montažnega prostora za Dieslove motorje v 13. polju montiramo večje število 5-tonskih viličarjev. Od teh

bo osem komadov izgotovljenih v avgustu, ostali pa pozneje. Težave pri našem delu imamo tudi zaradi nekaterih kooperacijskih podjetij. Za sejem v Beogradu pripravljamo 3,5-tonski viličar, za velesejem v Zagrebu pa 8-tonski avtožerjav.

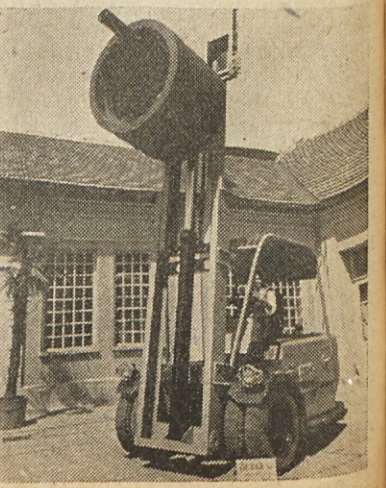
Dosedanje skladišče na koncu 13. polja smo izpraznili in bodo v naslednjih dneh tovariši iz Oskrbovalnih obratov pričeli z

NAŠI DIESEL MOTORJI ZA JUGOLINJO

V podjetju Jugolinija na Reki pripravljajo tehnično dokumentacijo za 10 poltovornih ladij za Indonezijo. Vsaka ladja bo lahko sprejela 950 ton tovora in 150 potnikov. Diesel motorje za vse te ladje bo izdelalo naše podjetje.

delom na temeljih za preizkuševališče Dieslovih motorjev.

inž. Darinko Kolbl

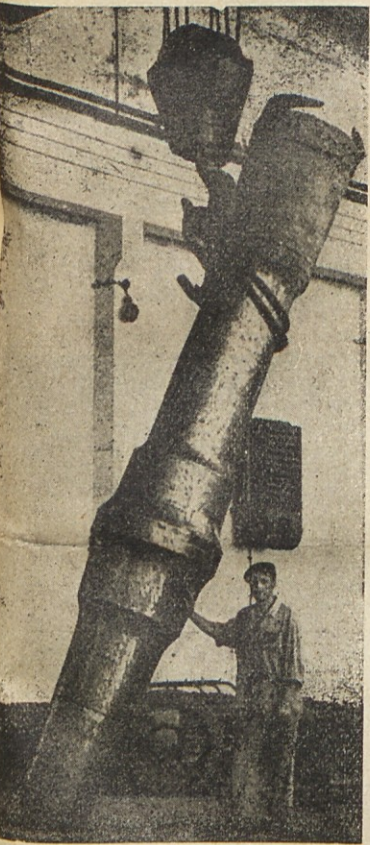
VESTI iz proizvodnje

Metalurški obrati

Metalurški obrati so plan prvega polletja izpolnili stoo odstotno. Livarne so do konca leta popolnoma zasedene, jeklolivarna je razprodala svoje kapacitete celo že za prvi kvartal 1961. leta. Povpraševanje po vseh vrstah ulitkov je izredno veliko in lahko ustrezemo samo tistim naročnikom, ki se zadovoljijo z daljšim dobavnim rokom.

Tudi proizvodnja v mesecu juliju je kljub dopustom metalurških obratov dobro napredovala.

V livarni sive litine planirana količina sicer ni bila 100% dosežena, zato pa je bilo izdelano večje število drobnih kompliciranih ulitkov za našo osnovno pro-

izvodnjo: za viličarje, Dieslove motorje, črpalke itd. Med drugim so bili v mesecu juliju dokončani ulitki za petvaljne Diesel motorje, ki jih izdeluje naše podjetje, nadalje ulitki za Diesel motorje, ki jih izdeluje 3. maj in Jugoturbina po licenci tvrdke »Sulzer«. Ti so zelo komplicirani in so sestavljeni iz sanih jeder. Litostroj se je uspešno lotil te proizvodnje in dela danes ulitke za vse vrste težkih motorjev, ki jih izdelujejo bodisi naše podjetje ali ladjedelnici Uljanik in 3. maj ali Jugoturbina.

V juliju so bili dokončani tudi najtežji ulitki iz sive litine (komadna teža 28,5 ton) za parne turbine po naročilu Jugoturbine za Toplano Beograd. Nizkotlačni del tega ohišja, ki je iz sive litine, tehta približno 40 ton. Ravno tako je livarna sive litine že izdelala vse ulitke, naročene iz sive litine za dve kompletni parni turbini, ki ju izdeluje Jugoturbina za Indijo.

Med specialnimi vrstami litin so omembe vredni močno legirani ulitki s 25–30% Cr, ki smo jih izdelali za Kvarnerske elektrarne, katere so se o kvaliteti zelo pohvalno izrazile. Sedaj imamo večje naročilo te kvalitete v izdelavi za Tvornico parnih kotlova Zagreb. Na ta način je naša 500-kilogramska elekto peč v livarni sive litine zelo dobro izkoriščena.

Za izvoz imamo v delu trdo delno ploščo v skupni teži približno 32 ton za univerzalni obdelovalni stroj za podjetje Steyr Avstrija.

Livarna jeklene litine je v juliju kljub dopustom dosegla svoje planske naloge, kar je v glavnem pripisati večjim zalogam nedovr-

šene proizvodnje iz prejšnjih mesecev, ki so nastale zaradi pomanjkanja nekvalificirane delovne sile. Računamo, da se bo stanje glede tega v drugem polletju popravilo, če ne bo prevelike fluktuacije, kajti proizvodnost novih delavcev je prve tri mesece zelo majhna in ne dosega niti 50 odstotkov povprečne proizvodnosti obrata.

V tem mesecu smo izdelali ulitke iz specialne legirane litine za parne turbine Zagreb I. in Kakanj, po naročilu podjetja Jugoturbina. Ti ulitki so nam povzročali velike preglavice tako glede kvalitete materiala kakor kompliciranosti, oblike in teže, saj tehtajo posamezni ulitki do petnajst ton, kar presega naše možnosti; potrebni so bili tehnološki prijem, da smo te ulitke izdelali. Ulitki za Zagreb II, so v končni fazi izdelave.

Hidravlični stroji

Velik del sil naše EE je zaposlen pri gradnji prvega agregata HE Split. V njej bosta montirana dva agregata po 163.000 KM, padec vode pa bo 265 metrov. V tej HE bo postavljen največji kroglični zasun, ki smo ga izdelali pri nas. Tehtal bo 92 ton. Predvidevamo, da bodo naročili še 2 agregat, ki bosta predstavljala za nas ugodno naročilo. Kljub notranjim zamudam je s prizadevanjem vsega kolektiva naši EE uspelo pričeti s poskusno montažo spirale. Če ne bo nastopila kaka nepredvidena težava, bomo prevzemnim organom HE Split

Vesti iz modelne mizarne

V modelni mizarni je red kratkim skupina starega, preizkušnega modelnega mizarja Jožeta Bizovičarja izdelala model ohišja parne turbine 15.000 kW za Jugoturbino Karlovac.

Prav tako je skupina visokokvalificiranih modelnih mizarjev Antona in Jožeta Romiha uspešno končala izdelavo zelo kompliciranih ohišij Alpha diesel motorjev s 5 in 8 cilindri. Čas izdelave teh model je znašal 2300 normskih ur.

Izdelali smo tudi drugi, večji model lopatice propellerske črpalke po načrtih, ki smo jih prejeli

Za našo osnovno proizvodnjo smo v tem mesecu dokončali izdelavo ulitkov za prvi agregat hidrocentrale Peručica. Vodilnega križa in vtočne cevi iz 13 Cr litine do danes še nismo sami izdelovali, zato je bilo to naročilo za livarno in podjetje velika preizkušnja. V mesecu juliju je jeklolivarna v glavnem dokončala tudi ulitke za vagono po naročilu podjetja Đuro Đaković. Velika količina ulitkov je bila dobavljena tudi podjetju Rade Končar.

V izdelavi so težki ulitki od 10 do 15 ton komadne teže, to so tako imenovane statvene cevi in pete statve, ki jih je naročilo podjetje »3. maj« z Reke za velike ladje. Med drugimi sd v delu tudi ulitki iz specialne legirane litine za parne turbine po naročilu Jugoturbine. Velik del proizvodnje je izpolnjen tudi z naročili Uljanika za težke Diesel motorje.

Inž. Ivan Stadler

predali agregat do konca tega meseca. Omenim naj, da bo stala HE Split na turistično zelo privlačni točki.

Za HC Peručico smo doslej izdelali že 2 agregata, ki uspešno delujeta. Sedaj izdelujemo še 3 agregate, od katerih ima vsak po 2 turbine s skupno močjo 53.000 KM in s padcem 526 metrov. Dele agregata obdelujemo. Samo pri brušenju Peltonovih tekačev porabimo približno 2500 ur za vsakega. Skupno pa je 6 tekačev. Te dele bomo do konca leta predvidoma poslali na teren.

Inž. Kosta da Damos

od ruske tehnične pomoči. Osvojitve izdelave modela lopatice z doslej največjo prostorsko zakrivljenostjo predstavlja vsekakor lep proizvodni uspeh.

Izmed večjih modelov, ki so trenutno v delu, bi našli izdelavo modelov, skeletov in šablon: spiralnega ohišja Francis turbine, vodilnega, regulacijskega in opornega obroča, turbinskega pokrova za HC Rijeko, moči 26.600 KM; spiralnega ohišja za HC Možnico, ohišja centrifugalne črpalke za Yarmouk, Sirija, in ohišij reduktorja dolžine 2,2 m za Zagreb.

Avugust Klemenc

Pločevinarna

Ekonomska enota Pločevinarne obsega dejavnost pločevinarne, kovačnice, pripravna dela, tehnične kalkulacije, analize proizvodnje in druge. Od 120 zaposlenih je v novi proizvodni formaciji naraslo število zaposlenih na približno 160 ljudi, kar pa za predvideno povečanje proizvodnje še ne zadostuje.

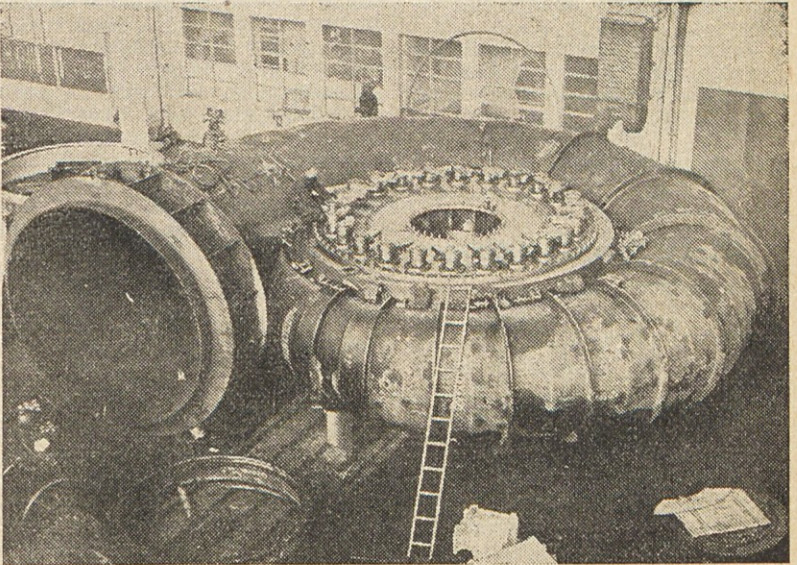
Pločevinarna je imela v lanskem polletju predviden plan 750 ton, opravljen pa 810 ton. V letošnjem polletju je bil predviden plan za 900 ton — izpolnjen pa je bil le z 840 tonami. Glavni razlog za tako stanje je bil v pomanjkanju tehnične dokumentacije. Položaj se je v tem pogledu v juliju bistveno spremenil. Ta mesec bomo finalizirali nekatere proizvode, ki jih nismo mogli v

mesecu juliju, septembra pa bomo plan že presegli. Ker imamo zdaj dovolj dokumentacije, se ni bati, da bi do konca leta plana ne dosegli ali celo presegli.

Eden najboljšejših objektov, ki smo ga gradili v pločevinarni, je bil 75 ton težki zvarjenec za HE Split, kjer je predstavljal spiralni okrov najtežji del. Okrov so ta mesec predali EE hidravličnih strojev. Objekt je gradila skupina pod vodstvom mojstrov Andreja Fendeta in Jožeta Sprembleka. Delo pa je opravljala v glavnem skupina tov. Janeza Predikake.

Drugi važni objekt v gradnji je spiralni okrov, ki je v začetni fazi in druga dela za HE Kokin Brod.

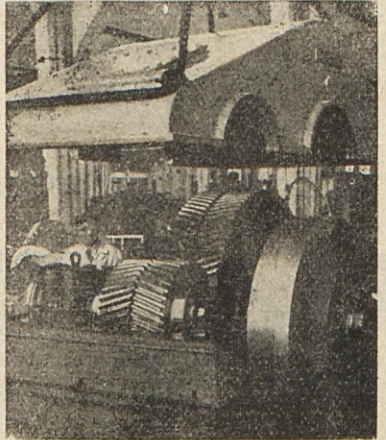
Martin Einhaver

Francisova spirala za HE Peručo

Stroji in naprave

Iz podatkov plana EE stroji in naprave je razvidno, da so polletni plan izpolnili z 52,3%, če pa k temu planu prištejemo še nezajeto tipizirano proizvodnjo

in dele strojev in naprav, se odstotek zviša na 63%.

Izmed številnih del v tej ekonomski enoti povzemamo samo nekatera najvažnejša.

ETZ 12,8-tonski žerjav je izdelan in čaka na elektroopremo.

ETZ Zagreb, teža 48,7 tone. Ko bodo dokončana pogonska in tekalna kolesa reduktorja, bo treba vgraditi še elektroopremo, ki je predvidena za letošnji december.

Za 13,9-tonsko hidravlično stiskalnico za Banovce je predlagana sprememba materiala za ohišje ventila. Kolikor bo to vprašanje rešeno, bo objekt izdelan do letošnjega novembra.

Jože Kušar

Oskrbovalni obrati

Kmalu po ustanovitvi Litostroja je nastal velik problem, kako oskrbeti delovno silo, zaposleno pri gradnji tovarne, tako s stanovanji kot z uslužnostnimi storitvami, v katere spada v precejšnji meri tudi pralnica. Pred več kot desetimi leti smo zasilno opremili takratno pralnico na Korotanskem naselju. Njena oprema je bila prinesena z vseh vetrov. Spričo tega je razumljivo, da ni ustrezala vsem nalogam. Nekateri stroji so bili v kratkem času izločeni iz uporabe, zato smo prešli na ročno delo. Posamezni hišni sveti litostrojske stanovanjske skupnosti so se opremili s pralnimi stroji. Le-ti pa so pokazali določene pomanjkljivosti, kar nam je pozneje zelo koristilo pri izbiri nove opreme za pralnico.

Naša pralnica je v preurejenem stanju opremljena z dvema pralnima strojema in zmore oprati 7 kg perila na uro oziroma pri dveh strojih 14 kg na uro. Razen tega imamo še centrifugo, ki pospešuje sušenje perila. Da bi pralne stroje čimbolj izkoristili,

smo montirali še dva bojlerja za pripravo tople vode. Tako opremljena je prišla pralnica v začetku letošnjega leta obratovati ter so uspehi in kakovost zadovoljivi. V sklopu pralnice je tudi likalnica, v bližnji bodočnosti pa je treba misliti še na šivalnico.

Povedati moramo še, da nam je celotno opremo pralnice dobavilo podjetje »Hidromontaža« iz Maribora in je izdelana po licenci tvrdke »Engelhof«. Pralnico uporabljajo: stanovanjski oddelek Litostroja, ki upravlja vse domove, Dom industrijske kovinarske šole Delavsko-uslužbena restavracija ter vsi naši počitniški domovi. Pralnica ima sedaj že toliko naročil, da bo morala v kratkem pričeti delo v dveh izmenah. Začetne težave so že prebrodene, zaupanje v kakovost pranja pridobljeno, s tem pa seveda tudi večje število naročnikov.

Naslednji pomembni uspeh lahko ugotavljamo pri obratu Površinske zaščite, ki deluje po opravljeni reorganizaciji v sklopu ekonomske enote Oskrbovalni obrati. Stalno naraščanje proiz-

vodnje kovinskih izdelkov po svetu in doma povzroča vedno večji odstotek predčasno uničenega kovinskega materiala, ki ga povzroča rjavenje ali tako imenovana korozija. Škoda, ki jo povzroči samo v enem letu, znaša v Jugoslaviji okrog 35 milijard dinarjev.

Obrat združuje zaščitne operacije peskanja, metalizacije in vzdrževanja avtogenskih aparatov kot dodatno vzporedno dejavnost. Za osnovno dejavnost površinske zaščite so bili doslej na razpolago deljeni prostori na področju montaže (provizorij) za peskanje in delavnica za metalizacijo in popravila avtogenskih aparatov ter obdelovalnica (pleskarna).

Taki deljeni prostori so šli na škodo obstoječemu strojnemu parku in delavcem, zaposlenih pri teh strojih. Hkrati pa so zmanjševali učinek samega obrata. Delna preureditev nekdanje pisarne gradbenega podjetja »Gradis« je začasno izboljšala že zares nevzdržne razmere v dosedanjih prostorih. Preurejeni pro-

stori obsegajo poleg primerno urejenih sanitarnih naprav prostore za vse našete delovne operacije. Seveda pa se bo treba čim prej pripraviti na gradnjo modernih prostorov, ki bodo dali možnost perspektivnega razvoja. Činitelji, ki vplivajo na tako gradnjo, so zelo različni in sama oddaljenost od strojnega parka še ne predstavlja rešitve, ker je s tem takoj povezan problem transporta. Sami preurejeni prostori zahtevajo za nemoteno delo še precej izboljšav in dodelav. N. pr. izboljšanje ventilacije v pleskarskem in peskarskem prostoru, nadstrešek pred delavnicami, transport in podobno. Zaradi kritičnega stanja je bila preselitev obrata Površinske zaščite opravljena meseca julija, kljub nedokončani rekonstrukciji, saj je v prostorih še vedno skladišče tehničnih plinov, ker ustreznih prostorov zanje še ni na razpolago.

Obrat Površinske zaščite pa lahko kljub težkim delovnim pogojem že sedaj pokaže pozitivne uspehe, kar dokazuje letni plan delovnih ur in rešije. Tako je obrat pripravljen za delo po učinku oziroma po uspehu obratunskih ekonomskih enot.

Anton Levstik

Leta 1937 - kjer stoji sedaj Litostroj

S polnimi vrečami partijske literature med razori

Partija je v letih 1937 do 1941 izdajala vedno več propagandnega gradiva od ilegalnih partijskih letakov in proglasov s podpisom »Centralni komite Komunistične partije Jugoslavije« ali »Centralni komite Komunistične partije Slovenije« do najrazličnejših pollegalnih brošur in letakov kmečko-delavskega gibanja, kasneje Zveze delovnega ljudstva Slovenije, ali letakov, brošur, razglednic in gesel z narodnoobrambno vsebino. Ta ilegalna ali pollegalna literatura je bila vse do začetka vojne ob rastoči fašistični in vojni nevarnosti tako pogosta, da je včasih v enem samem tednu izšlo kar po več letakov.

Velik del te literature so tiskale ilegalne partijske, na skrivaj tudi nekatere redne tiskarne izven mesta Ljubljane. Komunisti na periferiji Ljubljane smo imeli zato poleg običajnih skrbi glede

posebne majhne hišice, mitnice imenovane. Posebni, uniformirani in s pištolami oboroženi mestni uslužbenci — mitničarji — pa so pri teh mitnicah dan in noč ustavljali sleherno vozilo, pa tudi pešca ali kolesarja, če je imel pri sebi kovček, košaro ali celo samo aktovko, in stikali za blagom, podvrženim mitnini ter pobirali mitnino. Ti mitničarji so vtikali svoj nos celo v mreže za povrtino, kakršne nosijo gospodinje, ko gredo na trg, ali v zavitek, ki ga je nekdo nosil pod pazduho, ter pretaknili ob vsaki uri sleherni kmečki voz, avto, kamion ali avtobus, pa tudi vsak ročni voziček, ki je hotel prekorčiti mestno mejo. Tudi blago, ki je prihajalo v Ljubljano z vlakom, je bilo podvrženo mitnini. Mitničarji so zato tudi na vseh treh ljubljanskih kolodvorih pregledovali in premetavali kovčke in košare.

Poleg vsega tega pa je bila organizirana še posebna leteča mitnica. Ta je imela nalogo loviti tihotapce, ki bi skušali na skrivaj med dvema mitnicama prenesti kako blago v mesto in se na ta način izogniti plačevanju mitnine. Člani leteče mitnice so noč in dan patrolirali z motocikli, kolesi ali peš po polju in gozdovih med posameznimi mitnicami ter imeli postavljene zasede. Vsa Ljubljana je bila tako skoraj hermetično zaprta za sleherno blago, ki ne bi bilo po mitničarjih pregledano in obdavčeno.

Kako torej spraviti čez mestno mejo večje količine letakov ali brošur, pri katerih sicer ni šlo za to, da bi morali od njih plačevati to, da pod nobenim pogojem niso smeli priti pred oči nikomur nepoklicanemu, najmanj pa mitničarjem, ki so bili po večini prištaši režima, neredki med njimi pa celo zagrizeni ljutičevci.

V letih 1937 do 1940 sem stanoval v Mali vasi pri Ježici že izven mestne meje. Na Ježico sta pogosto prišla Franc Leskošek ali Oskar Kovačič in sporočila meni ali Andreju Kumarju, da bo ob določeni uri prišla na Ježico večja ali manjša količina ilegalnega ali pollegalnega tiska.

Ob določeni uri — navadno je bilo to zvečer ali ponoči — je

nato z vlakom ali kamionom zares prišla na Ježico najavljena literatura, ki jo je navadno sprejel Andrej Kumar. Največkrat je bilo te literature kar cele vreče. Andrej Kumar je nato vso to zalogo spravil začasno na svoj dom, v moje stanovanje ali v stanova-

nice večje količine letakov ali brošur. Boža je bila tudi naš kurir za Gorenjsko in je dalj časa nosila cele nahrbtnike ilegalne literature v Kranj in na Jesenice. Nekoč pa jo je odkril neki policaj, nakar so jo aretirali in je nato eno leto odsedela v ječi

mitničarji že tako poznali, da nikdar ne nosim mitnini podvrženega blaga, da so le še zelo poredkoma pogledali vanjo. V aktovki sem imel namreč vedno le vzorce blaga, ki sem ga prodajal kot potnik, ti vzorci pa niso bili podvrženi mitnini. Nikdar se mi ni zgodilo, da bi me odkrili, ko sem imel v aktovki letake namesto vzorcev. Med drugim sem redno dostavljal literaturo takratnemu železničarju Tonetu Sušteršiču za Belo krajino in šoferju avtobusa na progi Ljubljana—Lož Ignacu Voljču za Notranjsko. Večje količine literature sem redno dostavljal tudi Marici Kokaljevi in še nekaterim drugim komunistom. Spominjam se tudi, da je letaka za Savinjsko dolino navadno prevzemala Vera Šlandrova.

Prav na prostoru, kjer stoji sedaj Litostroj, pa smo Andrej Kumar, Cene Štupar, Albin Kovač in jaz pogosto prenašali cele vreče letakov ali brošur kar čez njive in se izogibali leteči mitnici. Če se je pojavila patrolja leteče mitnice, smo legli med razore in ležali negibno toliko časa, da je bila nevarnost mimo.

Seveda smo po vsakem takem »sprehodu« čez polja mimo vodovoda in današnjega Litostroja prišli domov vsi blatni od rose in ilovnate zemlje, zlasti kadar je deževalo. Še več literature — zlasti pollegalne, ki ni bila tako nevarna, pa smo prenesli v isti smeri po poljskih poteh kar s kolesi.

In danes med razori...

...stanovanja naših delavcev

nje Albina Kovača kljub temu, da smo bili vsi trije pri oblasteh že kompromitirani in smo imeli pogoste hišne preiskave. Vsi člani partijske celice na Ježici smo dobili nalogo, da vso to literaturo najprej porazdelimo po določenem ključu za posamezne pokrajine, nato pa jo čimprej v manjših vrečah ali paketih spravimo neopazno mimo mitnice v mesto na določene javke. Za Gorenjsko pa smo jo navadno s kurirjem dostavili kar direktno v Kranj ali Jesenice.

Nato je sledilo prenašanje v mesto, ki je trajalo navadno nekaj dni. Spominjam se Bože Bašinove, zdaj poročene Kostić (živi v Beogradu), kako je nekoč v avtobusu sedela na sedežu čisto zadaj in s svojim krilom pokrivala celo vrečo letakov, ki je ležala pod njenim sedežem. Mitničar na sedanji Titovi cesti v Stožicah je le površno in na hitro roko pregledal poln avtobus in ni ničesar opazil. Na ta način je Boža Bašinova kasneje še večkrat spravila v mesto neopazno mimo mit-

Tudi jaz sem prenašal literaturo mimo mitnice, in sicer s kolesom kar v veliki aktovki, kakršno uporabljajo trgovski potniki. Izkoriščal sem okolnost, da sem kot takratni trgovski potnik z določeno aktovko več let po štirikrat na dan vozil s kolesom mimo mitnice v mesto in domov in so me

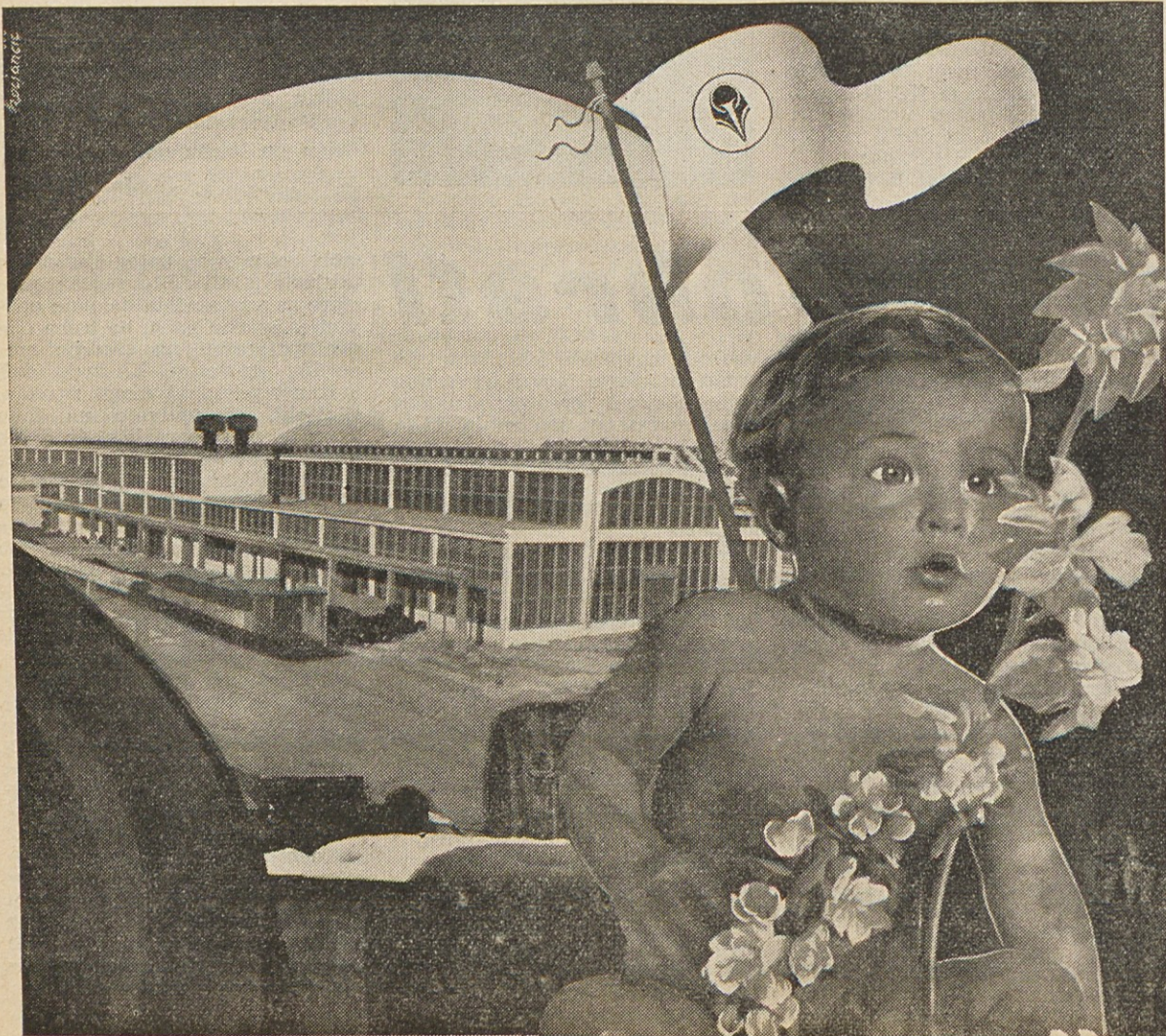
Mile Smolinsky

razširjanja te literature v svojem okolišu še en poseben problem: kako spraviti vsakokrat vso to literaturo v mesto neopazno mimo nadležne in nevarne mitnice.

Ljubljana je bila središče revolucionarnega in narodnoobrambenega boja ter je z vsem tem revolucionarnim in propagandnim tiskom, zlasti kar ga je bilo vsedržavnega ali vseslovenskega pomena, zalagala vso Slovenijo. Iz Ljubljane so šle vezi na vse strani. Celotno gradivo je bilo treba tudi razdeliti po določenem ključu in narediti pakete, ki so jih potem določeni ljudje odnašali ali prevažali v provinco. Literaturo, ki je bila natisnjena izven Ljubljane ali vsaj njen velik del, smo zato morali spraviti najprej v Ljubljano, pri čemer nam je bila prav mitnica največja ovira.

Sleherno blago, ki je prihajalo čez mestno mejo v mesto Ljubljano, je bilo namreč po tedanjih predpisih podvrženo mitnini, to je posebnemu mestnemu davku. Okoli in okoli Ljubljane so na slehernem dohodu v mesto stale

Novi rodovi - nova prihodnost

Peter Kocjančič: POKRAJINA

Plamteči okovi

Objavljamo pesem Mileta Klopčiča »Plamteči okovi«, ki je izšla v istoimenski zbirki leta 1924 v »Proletarski knjižnici«. Zbirka teh revolucionarnih pesmi je bila spesnena večinoma za jetniškim zidovjem v času, ko se je v stari Jugoslaviji čedalje močneje pojavljal fašizem, ko se je pričel orjaško razraščati kapitalizem s svojimi najbolj gnusnimi oblikami izkoriščanja in je delavski razred čedalje bolj izgubljal svoje pravice.

Nas,
ki ste nas bičali v obraz, na
križ pribijali,
telesa nam razpeli,
ki nas prestrašil ni nasilni
vaš pokret,
ko ste nam vse odvzeli,
nas,
ki davno smo spregledali in
se zakleli,
da v metež potegnili bomo
svet

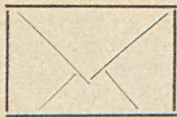
in ga objeli,
v obrokih svojih rok jekle-
nih bomo zvijali,
da oteli
iz tega objema bomo novo
jedro
zase za vse čase, —

nas, pred katerimi vesolj-
stvo vse trepeče,
nas, ki borimo se za zore
nove,
nas pahnili ste v ječe,
nas uklenili v okove! —
A le za hip, despotje,
ker to je le trenotje!
Saj sveta ni moči nam od-
vzeti,
ker mi smo os zemlje,
le krog katere more se in
mora svet vrteti!

Le vrti se, vrti... Hitreje,
hitreje,
da os se razgreje,
da zublji se bodo kresali,
kresali,
v plamenih do neba se bodo
pognali,
zanetili morja v rdeča ob-
zorja — — —

Od Rima do Kalkute

Opomba uredništva: V svojem prispevku si izrazila željo, da bi si rada ponovno ogledala Litostroj. Če to želiš, se oglasi kar v našem uredništvu, pa te bomo popeljali skozi tovarno in pokazali še kaj zanimivega.

Pismo iz Anglije

Od tovariša inž. Zvonimira Kovačiča, ki se mudi kot štipendist v Angliji, smo prejeli pismo, ki ga z veseljem objavljamo. Uredništvo

Najprej bi Vam želel povedati, kako me je pot sploh zanesla v Anglijo.

Zgodovina sega že v lansko pomlad. Takrat je bilo naše podjetje od urada za tehnično pomoč v Ljubljani obveščeno, da je na razpolago štipendija iz angleške tehnične pomoči, in sicer s področja črpalk, ki jo je neko drugo podjetje odklonilo, ker ni imelo nikogar z znanjem angleškega jezika. Ponudbo našega vodstva podjetja sem z veseljem sprejel, saj take priložnosti za specializacijo v Angliji ne ujameš vsak dan. Potem se je vse skupaj precej zavleklo.

Šele sredi aprila tega leta me je presenetilo pismo, da želi angleška firma Holden & Brooke takoj izvedeti, kdaj nameravam nastopiti svojo trimesečno prakso pri njej. Takrat je šlo že zares. Odločil sem se seveda za čimprej, in to iz tehle vzrokov: prvič, da ne bi stvar pozneje izpodletela, drugič zaradi angleškega podnebja in tretjič, da bi ulovil še primeren čas za počitnice po svoji vrnitvi v domovino.

Potni list sem dobil v rekordnem času — v dveh dneh. Tudi za ostalo je šlo hitro od rok: angleški vizum, italijanski in francoski tranzitni vizum. Švicarji tranzitnega vizuma ne zahtevajo. Dva dni pred svojim odhodom sem se še moral oglasiti na upravi za tehnično pomoč v Beogradu zaradi dnevnice za čas potovanja. Ta »pogled na uro« v Beogradu mi je hodil zelo narobe zaradi priprav za potovanje. Zdi se mi, da bi to v bodoče lahko drugače uredili; nakazati devize na banko v Ljubljani bi bilo precej cenejše, kakor pa veljajo potni stroški in dnevnice za potovanja v Beograd in nazaj.

Potovanje od Ljubljane do Londona traja približno 36 ur. Na papirju ni veliko, vendar vam neprepana noč pusti svoje posledice. Carinski pregled na naši meji je potekel normalno. Italijani so se zanimali za cigarete. Do Benetk se je kupe izpraznil, tam se mi je pa pridružila angleška družina: oče, mati in trije otroci, z nič manj kot 13 kosi prtljage. Kakor sem pozneje zvedel, so šli za šest mesecev v Anglijo iz Južne Afrike, kjer stalno prebivajo.

Švico sem si ogledal le pri lu-

ninem svitu. V Pariz pa smo prispeli okrog osmih zjutraj. Tistemu, ki prvič potuje v Anglijo in ki še ni bil v Parizu, mora biti prav neprijetno, ker mora za smer proti Calaisu prestopiti na kolo-dvor, ki je na drugi strani mesta. Vendar je tukaj na izstopu iz postaje vhod v pariški Metro, ki te v nekaj minutah popelje na pravo mesto. Ker sem vožnje imel dovolj, sem si pretegnil svoje noge na kratkem sprehodu na Pigalle, četrta, ki je tako znana po svojih zabaviščih. Toda ob bellem dnevju je prav taka kot vsi ostali dela Pariza, le kak prodajalec pri nas neobičajne literature te spomni na to, kje si, ko ti razkazuje svojo robo. Ta dan je bil Pariz neprijeten: vročina, nobene sapice, v zraku pa duh o izpušnih plinih neštetiht motornih vozil, ki se valijo po ulicah.

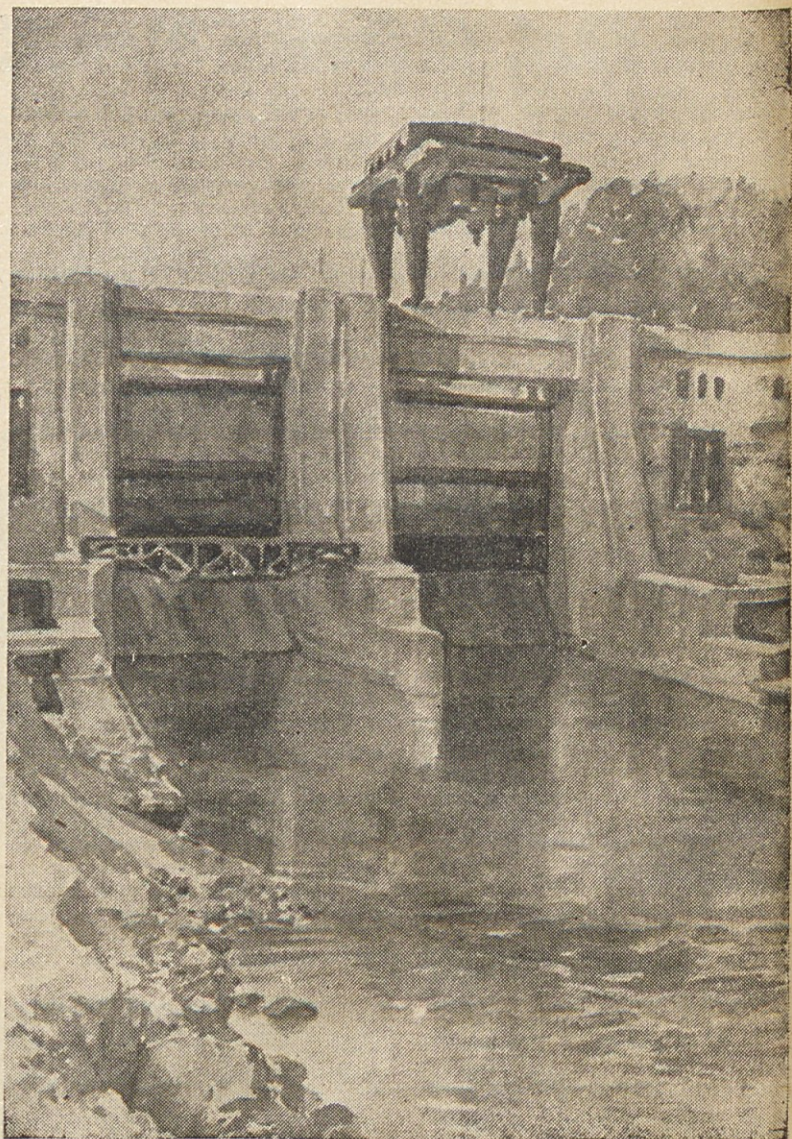
Iz Pariza proti Calaisu vozita dva vlaka okoli poldneva. Eden je z vagoni drugega razreda, drugi pa samo prvorazredni. Razlika v trajanju potovanja je cela ura. Razdaljo Pariz—Calais (318 km) premeri zadnji v dobrih 3 urah, kar je zavirljiva in pri nas samo zaželena hitrost. Ker je vlak direktno, brez ustavljanja na vmesnih postajah, so v njem le potniki, ki potujejo v Anglijo. Že na vlaku dobiš vozovnico za ladjo, na katero kar prestopiš z vlaka, ki te pripelje na sam pomol. Prevoz z ladjo ne traja dolgo, morda poldrugo uro, vendar vožnja tudi ob lepem vremenu ni primerna za slabe železce. Kmalu po odhodu ladje obvestijo obmejni organi po zvočniku o formalnostih, ki jih moraš na ladji opraviti. Ker je obvestilo samo v angleščini, nisem mogel vsega dojeti. Šele prijazen sopotnik mi je razložil, da je v podpalubju urad, kjer moram pokazati potni list in vstopni angleški vizum. Pred uradom je gneča; obrazi in govorica potnikov pa mi povedo, da so Španci, ki so zanesli nered v uradovanje. Angleški uradnik je zelo prijazen in vljuden; dobiš vtis, da te želi s svojim nastopom pridobiti, ko stopaš v Anglijo. Uradnik pritisne tudi pečat o dovoljenem trajanju bivanja v Angliji.

Ceprav je bilo sončno vreme, je bilo ozračje gosto, tako da smo opazili mesto Dover šele, ko nam je bilo že tik pred nosom. Kakor v Calaisu, je tudi tu železniška postaja kar v pristanišču. Takoj po izstopu greš na carino, kjer potnike ločijo v dve skupini, v inozemce in domačine. Dalje jih razdelijo v tiste, ki si sami nosijo prtljago, in tiste, ki jim prt-

ljago nosijo postreščki. Razen tega je še poseben pult za tiste, ki se peljejo v London s posebnim vlakom, tako imenovano »Zlato puščico«, ki odhaja iz Dovra pred vsemi ostalimi; zato je carinski pregled za te potnike najprej končan. Za vsak primer sem se tudi jaz pri pregledu zamešal med potnike, ki potujejo z omenjenim vlakom, in tako sem hitro opravil pregled. Carinikov niso zanimali niti moje cigarete, niti steklenica domačega žganja. Vprašali so le po fotoaparatu, draguljih in francoskih parfumi. Tako nisem imel nobenih težav. Po pregledu sem brž poiskal železničarja, ki mi je povedal, kateri vlak je moj. To je bilo zame važno zato, ker sem bil obveščen, da me bo čakal predstavnik angleške tehnične pomoči v Londonu na postaji.

Angleški vlaki se ločijo od kontinentalnih. Dobil sem vtis, da so nižji. Hodnik zunaj kupejev je ožji. Kljuk za obešanje plaščev ni. Prvi razred je tak kot naš, morda za spoznanje udobnejši. Oken ne moreš odpreti kot na naših vlakih. Za zračenje je majhna lina, ki jo lahko odrineš. Na stranišču me je presenetil napis, ki bi ga lahko tudi mi uvedli, namreč: »Gospodje naj dvignejo desko pri mali potrebi!« in »Prosimo, dvakrat vas prosimo, ne mečite brisač v stranišče!« Zadnji je zanimiv zato, ker so v stranišču res brisače in ker vas dvakrat prosijo. Konduktarjev pa na vlaku ni, karto ti pregleda že pri vstopu na peron in ko jo pri izstopu oddaš. Med vožnjo sem bil nekoliko na trnih, ker nisem vedel, ali me bodo v Londonu zares čakali. Ko smo prispeli in sem se postavil, kot je bilo dogovorjeno, k lokomotivi, sem že skoraj obupal. Peron se je že praznil, ko je nazadnje pristopil možakar s trakom na rokavu, kar je bilo znamenje razpoznavanja. Kar odleglo mi je. Ta me je povedel s taksijem v hotel. Kaj mi je med potjo razlagal, ne vem. Nisem ga dosti razumel — tem manj, ker sem bil resnično utrujen. V Londonu sem ostal 4 dni. Za potnike s celine bi vam povedal samo nekaj presenetljivih zanimivosti.

Stanoval sem dve minuti poti od znamenitosti Hyde Parka. Prvo napako narediš, če greš v park in se sprehajaš po poti. Kot povsod v Angliji, je v parkih dovoljena hoja po travi. Poti, ki so večinoma asfaltirane, so le za slabo vreme. Seveda je v Angliji povsod dosti trave po mestih, zato ni preveč shojena. Omenil sem vreme: moje dosedanje izkušnje so znanje o angleškem vremenu postavile na glavo. V dosedanjih šestih tednih je bilo le malo dežja, morda vsega le 10 dni, sicer pa sončno, tu in tam nekoliko vetrovno in za spoznanje hladneje kot pri nas. Upam, da bom tako

HE Medvode (olje, inž. Vlado Jordan)

»angleško« vreme imel vse do konca svoje prakse.

V parkih te presenetijo sedeči oziroma ležeči parčki. Baje jih Angleži sploh »ne vidijo«. Ljudje s kontinenta pa to le opazijo. Ker se moraš napraviti Angleža, vsega navadno niti ne vidiš. Parki so najbrž najboljše sprehajališče zaljubljenih parčkov, ki jih tudi slabo vreme ali mokra trava prav nič ne motita. Ko vidiš, kar vidiš, hkrati pa opazuješ vedrost mladih ljudi po cestah, se ti vsiljuje vtis, da imajo Angležinje več smisla za ljubezen kot njihove »slabše polovice«.

Na hišah me je presenetilo, da so nekatere popleskane od zunaj z oljnato barvo. Večina starih hiš ima kanalizacijo in vodovodne cevi speljane kar ob zunanem zidu. To je slika, ki jo pri nas vidiš samo shematično na načrtu projekta, tam pa je tako v resnici. Pri nas to ne bi bilo mogoče, že zaradi mraza ne. Ni navsezadnje prijetno, če imaš cev za odpadno vodo iz zgornjih nadstropij speljano kar mimo svojega okna. Vsake četrte ure zašumi po cevi in če nisi tega vajen, ne moreš niti zaspati.

Seveda sem se ogledal še nekaj

londonskih znamenitosti, med njimi parlament, Westminsterko opatijo, Buchingamsko palačo in tako dalje. Toda opis tega najdeš v kakršnemkoli turističnem priročniku. Prihodnjič se rajši seznanimo obliže z Manchestrom, kjer sem na specializaciji.

ČEMU V CVETLIČARNI?

V našem podjetju proslavljamo različne jubileje, praznujemo rojstva in poroke, spremljamo pokojnike k zadnjemu počitku in obiskujemo bolnike. V vseh takih primerih poklanjamo rože, ki jih čisto drago kupujemo v cvetličarnah. Izza zgradbe modelne mi-zarne pa imamo dokaj veliko vrt-narijo, ki bi prav lahko krila vse potrebe po rožah. Potrebno bi bilo le, da se vrtnariji odobrijo minimalna finančna sredstva za nakup nekaterih plemenitih vrst rož. S tem bi prihranili precej denarja, ki ga sicer uporabimo za nakup rož v cvetličarnah.

N. M.

Kaj vem o Litostroju?

Drugi, ki se je oglasil na naš natečaj, je bil mali Ante Grgantov, ki je v svoji skupini prejel prvo nagrado.

Kaj pomeni beseda »Litostroj«, to ve danes že vsak naš državljan. Toda, če bi ga vprašali natančneje, kaj ve o Litostroju, bi nas njegov odgovor najbrž ne zadovoljil. Proizvodnja podjetja se je v 12. letih obstoja tako zelo povečala in razširila, da je le težko slediti njenemu naglemu razvoju. Zato pa je dolžnost nas mladih, ki imamo svoje očete ali matere zaposlene v Litostroju, da čimbolj spoznamo delovanje tovarne, njene uspehe doma in po svetu ter z njimi seznanjamo svoje sošolce, prijatelje in znanke. Z veseljem pozdravljamo glasilo podjetja »Litostroj«, ki je prav nam, otrokom članov tega kolektiva zastavilo vprašanje: »Kaj vem o Litostroju?«

Prvič sem se seznanil z Litostrojem ob 10. obletnici njegove-

ga obstoja. Tedaj sem si z očkom ogledal vse važnejše oddelke, in to: livarno, obdelovalnico in montažni oddelek. Najbolj sem se zanimal za turbine, ki so eden glavnih proizvodov tovarne. Oba imenovana proizvoda ne služita samo za kritje potreb naših hidroelektrarn in podjetij, pač pa jih izvažajo celo v daljni Pakistan in Indijo. Ta izvoz pa je razen dragocenih deviz, ki jih prejme tovarna za nabavo novih strojev in naprav, tudi dokaz visoke pomembnosti, cenjenosti in vrednosti njenih izdelkov v inozemstvu.

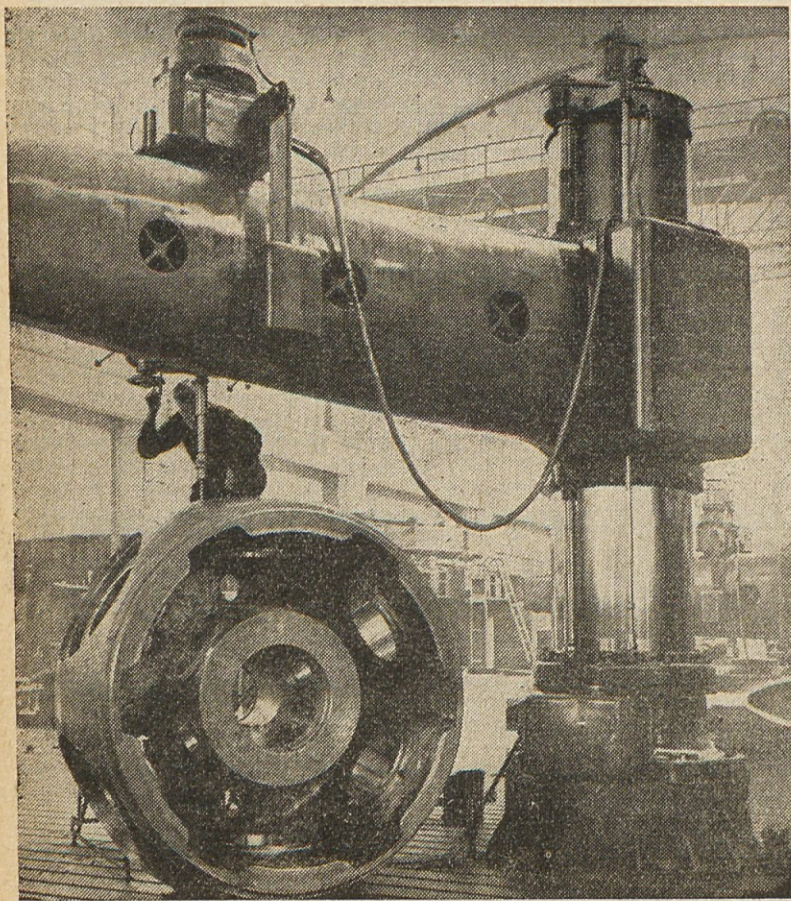
V zadnjem času se je začela tovarna ukvarjati tudi s serijsko proizvodnjo viličarjev in Dieslovih motorjev. To je vsekakor velik napredek, ki ga je podjetje uspelo doseči v tako kratkem času obstoja.

Uspeh tovarne pa je v glavnem odvisen od delovnega kolektiva,

ki se iz dneva v dan trudi za čim večjo in čim boljše kvaliteto svojih izdelkov. To pa je možno le tedaj, če so delavci zadovoljni in spočiti na svojih delovnih mestih. Litostroj se zato trudi, da bi delovnemu kolektivu nudil možnost čim cenejšega in prijetnejšega oddiha v svojih počitniških domovih. Ne samo na morju, pač pa tudi v planinski koči na Sorici si velik del članov kolektiva s svojimi družinami nabira novih moči za delovni uspeh podjetja.

Poslednja novost v tovarni pa je glasilo »Litostroj«, ki je začelo izhajati v začetku letošnjega leta. Njegova vsebina je tako pestra in zanimiva, da bo prav gotovo ugajala ne samo nam, ki čutimo, da smo na naših očeti ali materah del kolektiva, pač pa tudi drugim, ki se žele seznaniti z delom v naši tovarni.

Ante GRGANTOV
V. b razred osemletke
Ljubljana, Rimska 9

Leopold Šolc

V španski Španiji

18

BORBA S KRAVO

Na vsakem lepaku, ki vabi v Španijo, na platnicah vsake brošure, ki govori o zanimivostih te dežele, sta bik in torero z rdečo krpo. Bik in torero sta na rutah, šalih, kravatah, zaponkah, celo na papirčkih, v katere je zavil sladkor ob beli kavi, in na cigareтах.

Ne smem postaviti pike, ne da bi se na kratko pomudil pri borbi z biki, tem izredno priljubljenem in razširjenem ljudskem športu, ki ima svoje favorite med biki in toreri. K slavi torera prispevata njegova spretnost in 'ele-

Bikoborbe v Madridu

ganca, s katero se nekaj časa umika pobesnelim rogovom, dokler enako spretno in elegantno ne položi na tla rogove zverine. K slavi bika pa prispeva število torerov, ki mu jih je uspelo nataktniti na rogove. Čim slavnejša sta bik in torero, ki se srečata v areni, tem privlačnejša je borba.

Tako kot vsako špansko mesto ima tudi Madrid »Plaza de toros« z veliko arenjo, ki je ob dneh, ko so bikoborbe ali »Fiesta«, kakor jih imenujejo Španci, napolnjena s 25.000 navdušenimi gledalci. Takole priporočajo Američani: »Preskrbite si vstopnico vnaprej in zahtevajte sedež na senčni strani. Brž ko boste vstopili v areno, boste razumeli, čemu. Sedeli boste udobneje, če si za peto najamete blazino. Dame naj ne nosijo velikih klobukov! Bodite točni, pojdite zgodaj od doma, ker je promet okoli arene zelo živahen! Borbo dobro opazujte! Pogosto je hitra kot blisk.« Še informacija za Kranjca: vstopnina je zelo visoka!

Sezona za borbo z biki se začne aprila in traja do oktobra. Borbe so vsako nedeljo, včasih tudi ob četrtnih. V počastitev praznika sv. Isidra, ki ga praznujejo v maju kar teden dni, prirejajo borbe vsak dan.

Vsaka sezona ima svojega najboljšega torera. Nekateri si ohranijo to ime skozi več let, celo desetletij. Milijoni izgovarjajo s spoštovanjem njegovo ime, ki je masno tiskano na prvih straneh časnikov. Cene za njegove nastope naraščajo. Njegova slava je nazadnje vklesana v nagrobnik, kjer najde dostojno mesto tudi ime bika, katerega rogovi so premešali torerovo drobovje.

Enako ostane tudi slava posameznih bikov ohranjena za zgodovino. Njihove glave nagačijo in razobesijo v vzpodbudo in opomin po stenah družabnih prostorov na farmah, kjer goje biki in kjer se vežbajo mladi toreri. Na plošči pod nagačeno bikovo glavo je pogosto več datumov in imen torerov, ki so neprevdno končali na bikovih rogovih, in končno še ime torera, ki je napravil konec rogatemu divjaku.

Posebno znameniti borci, tako človeškega kot živalskega porekla, dobe nekaj let po slavnosti smrti, potem ko je že mogoče pravično oceniti njihov pomen in veličino, častno mesto med ne-

smrtniki madridskega Muzeja borbe z biki. Tu so ovekovene cele generacije slavnih torerov, opisani njihovi življenjski (!) uspehi, njihov način boja in vse pomembnejše borbe do herojske smrti. Poleg nešteti portretov in borbenih scen je v muzeju razstavljeno vse orodje, ki je bilo pomembno v življenju torerov, tako na primer meči, sablje, kopja, sulice itd. Ogledaš si lahko elegantne obleke torerov in se, na primer, globoko zamisliš ob luknji v telovniku, ki jo je prebil bik in skozi katero je torero izpustil svojo dušo.

V muzeju tudi spoznaš, da borbe z biki niso kar tako. Imajo svoje teoretsko ozadje, svoj zgodovinski razvoj! Nekateri toreri so postali posebno slavni po tem, da so borbe oplemenitili z vnašanjem novih prvin hrabrosti in lepote.

Španci pozabijo v areni na vse. Zanje sta tam samo torero in bik. Z nepopisnim zanimanjem sledijo njunim gibom, pri čemer izražajo svoje občutke z vpitjem in tuljenjem, da se arena dobesedno trese. Tulec se izgubi v valujočem morju človeških teles in nečloveških glasov. Godi se mu tako, kot stari teti na nogometni tekmi: gleda in se čudi, čemu ljudje besne, ko vendar ni videti nič posebnega. Sogledalec Španec pomilujoče gleda na neprizadega tujca in navadno ne reče nič. Zgodi se pa tudi, da se iz vpljudnosti pridruži tujčevi neprizadetosti in z dobro igranim zasmehom izjavi: »Kaj hočete, to je pač španska kultura!« — toda kratko zatem pozabi na tujca in je z očmi in srcem že spet sredi arene, kjer se preganjata bik in torero.

Viharno navdušenje gledalcev doseže svoj vrh, ko se razdraženi bik pože ne v rdečo krpo. Torero mu jo spretno odmakne in v mirni, uleknjeni in elegantni drži počaka, da zdrvi žival mimo njega. To napravi torero vedno drugače in različne izvedbe imajo svoja imena, kot na primer »navoravni prehod«, »visoki prehod«, »prehod za hrbtno« itd. Borba z bikom je torej neke vrste ples, krvavi ples človeka in živali. Biku namreč že takoj po prihodu v areno, da ga bolj razdražijo, zapličejo v pleča kratke kvačkaste sulice — »bandere«. Tudi pokončanje bika v areni ali pokončanje torera — kar se zgodi le izjemoma in vedno izven programa — je precej mesarsko delo.

Španci vedo, da kri moti tuje gledalce. Zato za večje zaključne družbe iz inozemstva borbe le improvizirajo, pri čemer se omejijo le na draženje živali in umikanje njenim rogovom. Takih improviziranih borb se seveda ne udeležujejo slavni toreri, niti slavni biki. Kot toreri nastopajo začetniki, namesto bikov pa — krave in še nedorasli predstavniki moškega spola.

Konference Mednarodne elektrotehnične komisije si v Madridu ne bi bilo mogoče misliti, ne da bi organizatorji pripravili udeležencem tudi ogled take prireditve. Za soboto 4. julija 1959 so zato napovedali »Fiesta Campeña« v Los Labajos in takole priporočila obisk prireditve: »Ta praznik borbe z biki bo pokazal najbolj veselo in najbolj pestro stran španskega ljudskega slavlja. Pomembnosti te zelo zanimive igre, med katero biki ne bodo ubiti, so gibanje, moč in izvežbanost...«

Avtobusi so nas odpeljali kakih 40 km daleč na deželo v majhno vaško areno, ki je bila ravno dovolj velika, da je sprejela vse udeležence konference. Razdelili so nam programe, tiskane na krpah iz blaga vseh mogočih barv: bele, zelene, modre, rumene itd., le rdeče ne. Poslednja barva bi bila preveč nevarna, saj v Španiji ne draži samo bikov...

Na deželi je ljudstvo še pristno in nepokvarjeno. Zato smo čakali na začetek dobre pol ure. Ko so se čuli prvi žvižgi iz nestrpne in nekoliko razburjene množice gledalcev, je prijel v areno na starem konju star možak z dolgo

priostreno palico v rokah. Konj je imel zavezane oči in je bil ves zaščiten s starimi prešitimi odejami. Tudi noge moža so tičale v pločevinastih oklepkih. Počasi je jezdil po areni sem in tja. Bil je »pikador«. Njegova dolžnost je, dražiti bika s kopjem — a to s slastjo, tako da jim dvakrat ali trikrat celo pusti poriniti roge v konjev trebuh. Zaradi debele obloge, ki jo ima na sebi, konj pri tem ne utrpí posebne škode, pred strahom pa ga obvaruje obveza čez oči.

Naš pikador je imel le nalogo zadržati nestrpnost gledalcev za nadaljnje pol ure, dokler se prireditve ni začela z nastopom lepega vranca in še lepše jahalke, ki sta pokazala nekaj posebnosti španske jahalne šole.

Po zasluženem aplavzu je nestrpnosti gledalcev vendarle zadosteno: nastopi torero, takoj za njim pridivja v areno razdražena krava. Po vsej verjetnosti so jo zunaj krepko zbudili. Dvakrat, trikrat se zapodi v pikadorjevega konja, nakar jo privabi rdeča krpa torera.

Z nič manjšo prizadevnostjo, kakor bi to napravil njen sorodnik moškega spola, skuša dobiti torera na roge. Torero se ji spretno umika. Publika opazuje, toda ne ploska njegovim umikom, ker v prizorih ne vidi — tako kot Španci — navdušujoče lepote. Pač pa požanje burni aplavz mednarodne publike krava sama, ko se naveliča zaganjati se v rdečo krpo, sklone glavo in prične na veliko jezo torera muliti travo...

Bikec, ki pride v areno za kravo, je že bolj divji. Posreči se mu celo povaljati dva ali tri torere. Po vsej verjetnosti zato, ker jih je bedasto obnašanje gledalcev demoraliziralo, namesto da bi jih vzpodbudilo. Razen raztrganih hlač ni hujših posledic. Toreri znajo namreč prav, hitro in spretno prijeti bika za rogove. Simpatiji gledalcev je zopet deležna žival, to pot bikec, ki se naveliča človeških neumnosti: toreru enostavno pokaže zadnjo plat, gre prek arene, se postavi pred izhod in čaka, da bi mu odprli.

Borba s kravo in bikom me ni pritegnila. Menda nas je bilo kar mnogo, ki smo se vrašali: »Kdo je pametnejši?«

Prireditve se je nadaljevala z andaluzijskimi plesi in pesmimi pod jasnim, zvezdnatim nebom.

»ŽIVE NAJ VSI NARODI...«

Lepa navada, da se po uspešno zaključenem, trdem in napornem delu sede k mizi, nekaj poje, nekoliko več popije in sprosti službene gube obraza v prijateljskem pomenku na levo in desno, je na srečo doma tudi v Španiji. Tako je konferenca v Madridu doživela svojo dostojno piko z zaključnim banketom, ki ga je priredila Elektrotehnična komisija Španije v univerzitetnem delu mesta. Velikanska dvorana, bolj dolga kot široka, v zgornjem nadstropju zobne klinike, je sprejela delegate s svojci vred, vse organizatorje konference in vse, ki so pri njej kakorkoli sodelovali. Cenim, da je bilo blizu poldrugi tisoč ljudi, ki so posedli ob dolgih, počez postavljenih mizah.

Dvorana ni bila okrašena, saj je bila že sama po sebi dostojno okolje za svečano prireditev. Le ob steni so bili kakih pet metrov visoki drogovji z velikimi zastavami vseh petindvajset na konferenci sodelujočih držav. Zastave so bile razvrščene v abecednem redu po začetnicah angleških nazivov. Tako je naša zastava zaradi ipsilona dobila svoj prostor na desnem krilu med zastavama Sovjetske zveze in Španije. Španija je namreč kot gostiteljica imela svoji zastavi na začetku in koncu vrste.

Predpisana je bila večerna obleka, igrala je »banda« in na sporedu je bilo tudi nekaj krajših slovesnih govorov, ki pa niso motili. Imel sem priložnost, da sem v štirih urah podoživel nekaj značilnosti Španije, ki so mi bile znane že od prej: vcepljanje di-

Puerta del sol

scipline, okusno hrano, odlična vina in brezmejno prijaznost ljudi. Servirali so nam čisto po vojaško. V dvorano je v gosjem redu prikorakala dolga vrsta natakarejv v frakih in belih rokavicah. Vsak drugi je nosil velik pladenj in po dva in dva sta se postavila na vogal vsake mize. Njihov vodja je zavzel vzvišen prostor in ko so bili vsi natakarkji pripravljeni in vsak na svojem mestu, je dal znamenje za začetek serviranja. Isti postopek, ki je omogočil, da so tako rekoč hkrati postregli vsem gostom, se je ponovil ob vsakem nadaljnjem obroku in tudi pri pijačah. Toda natakarkji so bili navsezadnje vendarle — Španci: treba jim je bilo le malo pomežikniti ali kako drugače izraziti svojo željo — in že si ga izven reda takoj dobil še kozarček...

Med večerjo so nam natočili razne vrste vin. Glava me zaradi mešanja ni bolela, pač pa sem se nekoliko laže in hitreje odlepil od dolgočasne zemlje in jezika se je čudovito omehal: brez težave sem izvajal z njim sklopke, veletoče in druge telovadne prvine — ne glede na to, da se v materinščini nisem mogel pogovarjati. Isti nenadni učinek je doživela vsa zbrana družba...

Zato ni čudno, če je mojega kolega in mene simpatični Španec nasproti naju odgovoril brez kakršnegakoli uvoda: »Čestitam, sijajna sta! Vidva prav gotovo nimata driske!« Bil je službeni zdravnik konference, ki nama je v nadaljnjem pogovoru zaupal, da so se v njegovi ordinaciji zvrstili skoraj vsi delegati, vsi z isto boleznijo, ki je bila posledica spremembe hrane in neprevidega uživanja ledenih pijač. — Zdravnikova izjava je bila najlepše priznanje navodilom mojega kolega, kako si ohraniš zdravje v vročem podnebjju: nič mrzlega, mnogo sadja in po sončnem zahodu kozarček črnine.

Kakor pojema na podobnih prireditvah pri nas z dviganjem razpoloženja sposobnost, da bi gostje obsedeli na svojih mestih, tako je bilo tudi v Madridu: pričeli smo križariti sem in tja in ogovarjati drug drugega.

Med množico sem zagledal znani obraz uradnice iz informacijske pisarne, ki je imela na svojem delovnem mestu tablico z napisom »Ruskij jazik«. Iz radovednosti, od kod zna Španka rusko, sem jo nagovoril. Bila je po klicu profesorica za tuje jezike, po poreklu čistokrvna Španka. Povedala mi je, da se je začela ukvarjati z ruščino že pred desetimi leti, da pa v Rusiji še ni bila.

Pogovarjala sva se tako, kakor da bi se poznala že dolgo let. Čim več sva govorila, bolj se mi je zdelo prav, da sem jo ogovoril. Kajti izrazila je svoje zadovoljstvo, da lahko govori s Slovencem in mi zaupala, da študira razen ruščine tudi — slovenščino. Pred petimi leti se ji je namreč zazdelo, da zna ruski že precej in da bi lahko začela s študijem še kakšnega drugega slovanskega jezika.

Izbrala si je kot posebnost jezik našega malega naroda, ki je odtelej njen konjiček. Sicer je rekla, da sta se ji ruščina in slo-

venščina pomešali in da sedaj ne zna ne enega ne drugega, vendar je bila ta izjava le izraz njene pretirane in povsem neupravičene skromnosti.

Kar mi je takoj nato zaupala, pa je preseglo vsa moja pričakovanja: v španščino prevaja našega Prešerna! V treh do štirih letih bo z delom gotova. Prosila me je, naj se ji podpišem v spomin. Vzdušje mednarodne družbe in pogled na zastave sta mi dala dobro misel: na pahljačo sem ji napisal predzadnjo kitico iz Prešernove »Zdravice«, ki se mi je zdelo v tistem okolju najprimernejša. Bila je vzhičena! Prosil sem jo, naj mi jo prečita.

Njena slovenščina je bila sicer nekoliko čudna in z negotovim naglasom, toda prečital sem se, da je besedilo dobro razumela. Govorjene slovenščine pa ni povsem razumela, niti ni mogla slovensko kaj prida govoriti, saj je vsako besedo dolgo iskala. — Ta ugotovitev seveda niti najmanj ne zmanjšuje spoštovanja do znanja in prizadevanj gospodične Marije Frančiške del Castro, saj je znano, da pri ljudeh, ki se uče tuj jezik samo iz knjig, pasivno obvladanje jezika neverjetno prehitri sposobnost njegove aktivne uporabe.

Toplo mi je bilo pri srcu, ko sem tako daleč od doma in tako nepričakovano naletel na oboževalko našega velikega pesnika. Njeno ime sem prinesel v Ljubljano in jo povezal s strokovnim društvom, ki bi ji lahko pomagalo pri njenem prizadevnem delu.

—O—

Odključal sem poslednjo priponko na robu službenega poročila. Zaključujem s kramljanjem. Adios Španija, adios Madrid! Rad se bom spominjal toplote sonca in lepote mesta, najraje pa prijaznosti tvojih meščanov! — Pozdravljeni bralci, ki sem vam posredoval svoje bežne vtise in doživetja! Nabrali so se tako rekoč mimogrede; zato ni popolno, kar sem povedal, in morda sem se tu in tam celo zmotil. Upam, da sem nekaj vendarle dosegel: Španija bo tudi vam odslej vsaj za las manj — španska.

Prodajalka pred »Toboganom«

Zakaj težave v mladinski organizaciji

Že dalj časa vlada med delavci v našem kolektivu mišljenje, da mladinska organizacija pri nas nima več pravega vpliva na svoje člane, da njeno delo šepa in da je organizacija samo na papirju. Žal so takšna mišljenja deloma pravilna in je prav, da o tem napišemo nekaj vrstic in osvetlimo položaj tudi v našem časopisu.

Mladinski komite v našem kolektivu že dalj časa išče vzroke za nedelavnost in jih, kolikor je mogoče, tudi sproti rešuje, vendar glavnega vzroka za neuspeh ne more odpraviti, ker vedno naloži na čisto nepremostljive ovire. Trenutno je v kolektivu približno 800 mladih delavcev do 25 let starosti. Od tega jih je približno 430 vključenih v mladinsko organizacijo.

Že dejstvo, da je organizirana samo polovica vseh mladih ljudi, je precej porazno, če pa ugotovljamo, da resnično delajo samo mladinski komite in nekateri predsedniki aktivov EE, potem je ta ugotovitev še bolj žalostna. In kje je torej krivda?

Mladinski voditelji so si enotni v tem, da je krivda predvsem v njihovem delu samem. Doslej niso uspeli združiti teh mladincev v enotno organizacijo s sposobnim vodstvom na čelu, zakaj delo te organizacije je tako enolično, da sčasoma mladinec ne vidi v njem nobene privlačnosti več. Mladinski voditelji so tako ozko vezani na proizvodnjo, da praktično ne morejo iskati novih poti pri vzgajanju mladine. Če vzamemo za primer naš KMP in

njegovo delo sedaj in pred letom dni, ugotovimo, da same še životari, čeprav so ga postavljali še pred letom dni za vzgled vsem podobnim klubom v Jugoslaviji. Ljudi med »štiri zidove« ne spravimo več, drugih možnosti pa trenutno nimamo. Mladina je sita raznih predavanj in diskusij. Treba ji je nuditi nekaj novega, a tega mi zaenkrat ne zmremo. Takšne in podobne odgovore dajejo voditelji tega kluba s pripombami, da komaj čakajo razrešnice. Iz istih razlogov je povsem zamrlo ideološko politično delo. Novoustanovljeno športno društvo »Litostroj« nas je rešilo skrbi, kako omogočiti mladini izživljanje pri športu. Kulturno-prosvetno delo je v pretekli sezoni nekoliko zaživelo. Že letos spomladi pa tudi žalostno zamrlo. Prav je, da sedaj ponovno obsojimo sindikalni odbor podjetja, da je za vodstvo raznih igriških in podobnih kulturnih skupin nujno potreben plačan učitelj, ki ga lahko vsak trenutek pokliče na odgovornost.

Povezava TK LMS v Litostroju s tovarniškim odborom sindikata in TK ZKS je zadovoljiva. Žal pa tega ne moremo trditi tudi za osnovne organizacije v EE in za mladinske voditelje v EE. Nekdanje mišljenje o zapostavljanju mladine je odpravljeno, kar smo dosegli tako, da so v vse odbore in komisije postavljeni tudi mladi delavci. Mladinski komite pa ugotavljajo, da so se s tem korakom vse druge organizacije nehale brigati za probleme mladine z izgovorom, češ saj imate va-

šega človeka v tem ali onem odboru, ki odgovarja za to ali za ono stvar. Mladi ljudje pa so, kakor povsod drugod, tudi pri nas potrebni učenja in pridobivanja izkušenj. V večini primerov pa so njihovi predlogi in ugotovitve že v kalu zatrte in odbite brez zadostne obrazložitve. Jasno je, da na ta način mladi ljudje izgubljajo voljo do dela in tudi prenehajo delati. Vodstvo mladinske organizacije je v resnih skrbih, kje dobiti ljudi, ki bodo lahko v bodoče vodili to organizacijo. Že letos lahko ugotavljamo, da je bila polovica članov TK naknadno kooptirana, ker voljni člani niso hoteli več delati. Prav ti kooptirani člani pa že sedaj komaj čakajo razrešnice. Reševanje teh in nešteto drugih podobnih problemov je zelo težko prav zaradi tega, ker tudi osnovne organizacije ZK v nekaterih EE ne polagajo dovolj pozornosti delu mladih. Ne samo to. Dogajajo se

primeri, da jim delo celo otežuje.

Vodstvo mladinske organizacije je doslej na razne načine poskušalo nekako reševati probleme, tako da se je celotni komite spuščal v majhne probleme po aktivih, probleme, ki bi jih morala rešiti mladinska vodstva posameznih EE. Jasno je, da to delo ne more roditi dobrih večjih plodov in je zato nujno potrebno:

1. da se da TK LMS večje možnosti za vzgojo svojih kadrov in
2. da osnovne organizacije ZK in sindikalna podružnica posvetijo večjo pozornost delu mladih Litostrojčanov ne samo v proizvodnji, temveč tudi v prostem času ter pri uvajanju v samoupravne organe.

Napačno je mišljenje, da mladi delavci ne prenesejo kritike. Nasprotno. Nešteto krat se slišijo opazke, da se na delo mladih niti toliko ne gleda, da bi se kdo navel in ga skritiziral. Mladi Litostrojčani so voljni delati, če se njih delo pohvali ali pa kritizira. Mi vsi se na napakah učimo in

mladina se tega zaveda. Dajmo mladim čimveč dela pod zdravimi pogoji in uspeh dela ne bo izostal. Taki in podobni problemi se ne pojavljajo samo v Litostroju, temveč se z njimi ukvarjajo mladinske organizacije v vsej občini. Prapor ObK LMS Ljubljana Šiška, katerega so si mladi Litostrojčani letos že drugič priborili, priča o tem, da le ni vse tako slabo, kakor je na prvi pogled videti. Res pa je, da sedaj delo samo mladinski komite s pomočjo redkih posameznikov. Kakor hitro pa bomo mladim Litostrojčanom nudili večje možnosti in jih skušali bolj razumeti, takrat bomo od njih tudi več zahtevali. Mladina Litostroja je že večkrat dokazala, da je vredna zaupanja in prav bo, če ji bomo tudi v bodoče več zaupali. F.R.

(Op. ur.: Menimo, da je pisec teh vrstic načel pereče vprašanje, ki bi ga bilo potrebno čimprej in čimbolje urediti in vabimo vse prizadete, da tudi oni napišejo odgovore in svoje objektivne pripombe k delu mladine v našem kolektivu.)

7 športnih intervjujev

V NAŠEM ŠPORTNEM DRUŠTVU SMO NA SOLIDNI POTI — VKLJUČITI PA BO TREBA ŠE VEČ ČLANOV — ŠE VEDNO PRIMANJKUJE DENARJA — VEČ RESNOSTI PRI TRENINGIH

Ni dneva, ko se v Litostroju ne bi govorilo o športu in športnikih. Celo tiste pol ure odmora, ki je sicer namenjen za malico, uporabljajo naši športniki za »Velika tekmovanja«. Zanje jim služi miza v pisarni, cesta za tovarno, podolgovat kos pločevine

ali pa žoga iz cunj. Seveda pri vseh teh tekmovanjih ne manjka tudi navijačev, ki včasih na vse grlo navijajo za svoje »ljubljenice«.

Če jih človek gleda, jih mora biti vesel, saj v največji meri razvijajo družabnost in medsebojno povezanost, ki smo jo marksizem pogrešali. To je tisočkrat več vredno kot tisti odpadni kos železa, ki so ga uporabili za izdelavo keglja ali krogle.

Še bolj pa smo lahko veseli novostanovljenega športnega društva, v katerem se lahko udeležuje prav vsak član našega kolektiva. Kaj bi ponovno govorili o vzrokih razpada starega društva in o takratni fuziji s ŠD »Ilirijo«, o uničenem in zanemaranem inventarju in o hudi krvi zaradi vsega tega. Govorimo raje o položaju, kakršen je nastal s ponovno ustanovitvijo tako potrebne športne društva, ki bo dostojno reprezentiralo barve našega podjetja.

Poslušajmo, kaj nam pravi najaktivnejši odbornik in tajnik novega športnega društva »Litostroj« tovariš Bojan ŠTINE:

»Predvsem smo lahko veseli športnih sekcij, še posebej pa športne vne, ki jo kažejo mladinci naše Industrijske šole, od koder pričakujemo svežih, že izvežbanih moči za naše društvo. V načrtu pa imamo tudi vključitev mladine s terena, katerih starši so zaposleni v našem kolektivu. S športnimi tekmovanji se nameravamo povezati tudi z drugimi kolektivi. Naše društvo mora nuditi razvedrilo vsem. V njem mora sleherni član našega kolektiva najti tisto sekcijo, za katero čuti največ veselja. Ne smemo in ne bomo dajali prednosti samo nekaterim sekcijam.

Pripravljamo seznam nesreč, iz katerega bo razvidno, koliko se je ponesrečilo delavcev, ki goje šport, in koliko je med njimi nešportnikov. Pri teh nalogah bo imelo veliko vlogo vodstvo društva, ki bo moralo skrbeti za pravilno vzgojo svojih članov. Ti pa bodo morali v okviru svoje sekcije odgovarjati vodstvu društva. Seveda se šport začne pri opremi. Razumevanje in vnema naših članov za nabavo športnih rekvizitov se je pokazala že pri prostovoljnih delovnih urah, ki so jih opravili v ta namen samo v metalurških obratih v vrednosti 200 tisoč din. Vrednost dela vseh pa gotovo presega milijon dinarjev. Denar, ki smo ga dobili od tovarniškega sindikata (450 tisoč dinarjev), smo po ključu razdelili na vse sekcije. Začetek našega organiziranega dela in nastopov je dober. To je bilo videti na doseženi uspehih tekmovanj v samem kolektivu, med športnimi enotami in v rezultatih, ki smo jih dosegli z drugimi kolektivi v počastitev Dneva mladosti oziroma v občinskem merilu.

Predsednik nogometne sekcije tovariš Rihard MUŽIČ je ponosen na svoje igralce in štiri aktivna moštva. Kako tudi ne bi bil, saj igralci vestno trenirajo, hkrati pa prispevajo finančna sredstva tudi sami, če se za to pokaže potreba. Igrali so že z nekaterimi ljubljanskimi kolektivi, od zunanjih pa z »Motorjem« iz Škofje Loke in pred nedavnim s ŠD »Jedinstvo« v Ogulinu. Vsekakor je treba take stike z drugimi društvi, zlasti pa še v drugih republikah, pozdraviti. Ker imajo nogometaši vse pogoje za trening (igrišče, garderobe, kopalnice) in poštvalne igralce, lahko v prihodnosti pričakujemo, da bodo postali kandidati za vstop v SCL.

Kapetan kegljaškega moštva Mate LEMIČ je povedal, da so se razvili iz »pisarniških« namiznih kegljačev. Ker nimajo lastnega kegljišča, gostujejo pri ŠD »Ilirija«, vendar menijo, da bi bilo treba skupaj z IKS čimprej urediti novo kegljišče, da bi pridobili še druge dobre kegljače, ki so zdaj raztreseni po drugih ljubljanskih društvi. Na okrajnem prvenstvu so v svoji skupini »plavih« dosegli III. mesto, prvega maja in v počastitev Dneva mladosti pa so premagali klub JLA — Borec in zasedli II. mesto.

Tovariš Milan DEKLEVA, ki je najbolj aktiven balinar, toži nad športnimi tovariši, češ da premalo in neredno trenirajo. Z rednimi treningi bi na tekmovanjih dosegli še boljše rezultate, čeprav smo lahko zadovoljni z njihovimi dosedanjimi dosežki: na prvenstvu ljubljanskega okraja so dosegli od 17 nastopajočih klubov 4. mesto, na republiškem 5. in 6., na sindikalnem prvenstvu pa 1. mesto! Tako kot pri kegljačih, je tudi pri njih najbolj pereče vprašanje ureditev primerne igrišča in nabava krogel.

Namizni tenisači so med najstarejšimi športniki v Litostroju. To sekcijo, ki se je prav tako kot druge priključila v svojo naravno sredino, vodi uspešno Ignac KONIČ, ki upa, da se bo sekcija pod predstvom tov. Milana Špolarja dobro razvila. Za vzgojo kvalitetnejšega naraščaja so poslali svojega člana Ivana HUDOLINA na enomesečni trenerski tečaj na Bled. Njihova želja je, da bi trenirali še naprej z Ilirijanci, ker imajo ti lepo dvorano.

Uspehi: imajo pionirja, ki brani III. mesto v Sloveniji, mladina, ki je v vrsti desetih najboljših, članska ekipa pa brani VI. mesto.

Tovariš Jože ROBNIK, ki vodi odbojkarje, je mnenja, da se ta športna panoga prepočasi razvija, čeprav imajo na razpolago igrišče in potrebne rekvizite. Med odbojkarji ni prave resnosti, kar seveda ovira napredek. Le v discipliniranosti in treningu je moč vsake sekcije oziroma društva. Na tekmovanjih dosegajo naši odbojkarji druga in tretja mesta. Mavil

Zanima Vas

Dne 11. avgusta 1960 nas je nenadoma zapustila Slavka Grižon, ki je bila zaposlena v kuhinji internata IKS. Rojena je bila 18. VI. 1925, v Litostroju je bila zaposlena od letošnjega februarja.

SLAVKA GRIŽON

ZAHVALA

Ob nenadni in hudi izgubi svoje žene Slavke Grižon se najiskrenejše zahvaljujem vsem delovnim kolektivom Litostroja, delovnim tovarišem, zastopnikom uprave podjetja, organom samoupravljanja in družbenih organizacij, ki so pospremili pokojnico na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujem litostrojski godbi, kakor vsem darovalcem vencev, govorniku tov. Ljubu Božiču in vsem drugim, ki so nam z besedo lajšali hudo bol. Najtopleje se zahvaljujem tudi sindikalni organizaciji, ki je organizirala nabiralno akcijo za pomoč moji družini. Enako se zahvaljujem še vsem prijateljem in znancem, ki so me ob tej nesreči podprli in me tolažili. Ivan Grižon

Izrabite ugodnosti, ki Vam jih nudi podjetje v posezonskem času! Cena penziona v tem obdobju znaša za člane našega kolektiva od 180 din v Selcah, do 250 din v Fijesi!

PRIŠLI

Marija Zavec, Vida Branc, Franc Vučko, inž. Anton Kovič, Leopold Rakar, Angelca Kotar, Bogdana Mihelič, Anton Frelj, Ivanka Ješe, Franciška Koprivec, Otmir Bedenk, Stanislav Mauer, Janez Primožič, Stanislav Jesenovec, Nikolaj Sutlič, Jernej Sitar, Andrej Pogorelec, Alojz Pajk, Rok Hruško, (Kero) Ante Kero, Anton Turenšek, Alojz Gregorič, Matija Planinšek, Franc Borštnar, Anton Grabnar, Jože Kotnik, Cveta Zevnik, Peter Sveček, Anton Juhant, Mihael Rac, Gligo Novakovič, Branko Dejanovič, Janez Golob, Alojz Planinšek, Karel Kocjan, Ivan Vidic, Anton Grandovec, Ciril Kogovšek, Viktor Vodnik, Edvard Dolšek, Ludvik Sinur, Ferdinand Regina, Franc Sest, Jože Nahtigal, Alojz Zupančič, Jože Jamšek, Ivan Tršinar, Peter Kragelj, Ivan Knez, Jože Eržen, Karel Sest, Ivan Murgelj, German Marolt, Ludvik Smolec, Anton Krakar, Anton Klander, Salik Gažič, France Grivec, Martin Pernek, Jože Svenšek, Martin Pučko, Leopold Knez, Janez Krese, Franc Zorec, Anton Sladič, Franc Klander, Mihael Trstenjak, Anica Pintar, Alojz Gutman, Franc Gutman, Olga Maučec, Joža Zakrajšek, Anton Lovše, Jože Brezar, Karel Ferčak, Marjan Pesek, Jože Slapšak, Anica Bukovec, Franc Vidmar, Nedžo Dragujevič, Sergej Berginc, Anton Smrekar, Emil Novak, Anton Fortuna.

ODŠLI

Alojzija Serdoner, Vilma Jurečič, Marija Kobal, Božidar Magajna, Ivana Zavrl, Aleksander Kitanovski, Franciška Osredkar, Julij Forkar, Mumin Dautović, Stane Vidmar, Alojz Pekla, Martin Horvatinič, Milan Klobučar, Jakob Kralj, Anton Laznik, Franc Laznik, Budja, Jože Terpinč, Radomir Jovanovič, Ivanka Horvat, Ivan Grame, Franjo Jaklin, Ivan Hajdinjak, Ivan Marič, Alojz Marič, Uroš Gros, Jože Blatnik, Jožef Kenje, Angela Ambrožič, Mitko Cevgini, Marija Dolinar, Svatislav Petronijević, Jože Urbanija, Hasan Berganovič, Marija Ramič, Jože Zrimšek, Marjan Kovačič, Zivorad Cekovski, Drago Solitič, Jože Ivčič, Franc Matevžič, Marija Bregant, Stjepan Zadrovce, Leopold Glavan, Borisav Lazič, Ludvik Zadel, Janez Zabukovec, Marjan Planko, Olga Maučec, Jozo Kupčerič.

POROKE

Dne 30. julija sta se poročila Karel Magdič iz montaže in Drago Tkalec iz mehanskega laboratorija; 2. julija Kristina Vratič iz transportnega oddelka; 23. julija Niko Kobal iz EE dizel motorjev; 16. julija pa Martin Marič iz transportnega oddelka.

Vsem mladoporočencem na novi življenjski poti iskreno čestitamo.

ROJSTVA

Marija Blatnik dečka, Viktorija Otrin deklico.

Mladim mamicam ob veselem dogodku kolektiv iskreno čestita.

OBJAVA INDUSTRIJSKE ŠOLE LITOSTROJ

Industrijska šola Litostroj objavlja naknadni vpis v I. letnik v šolskem letu 1960-61 za poklica livar in modelni mizar. Prednost imajo kandidati iz Ljubljane in bližnje okolice v starosti od 15 do 17 let. Učenci prejemaajo med šolanjem denarne nagrade v znesku do 6.000 dinarjev na mesec, kar je odvisno od poklica, letnika in učnega uspeha. Vpisovanje je vsak delavnik od 8. do 12. ure do vključno 31. avgusta 1960. Vse nadaljnje informacije daje uprava šole, Ljubljana, Djakovičeva 53, telefon 39-011, interno 417.

Uprava šole

ŠAH

Občina Šentvid je v počastitev svojega občinskega praznika dne 20. VII. tega leta organizirala razna športna tekmovanja — med drugim tudi šahovski brzoturnir.

Turnirja so se udeležile ekipe iz občin: Črnuče, Bežigrad, Vič, Šiška in Šentvid. Občino Šiška je zastopala ekipa Litostroja.

Končni vrstni red tekmovanja: prvo mesto je zasedla ekipa občine Šiška s 17 in pol točke, drugo ekipa občine Črnuče z 11 točkami, tretje ekipa občine Bežigrad z 9 in pol točke, četrto ekipa občine Vič s 4 točkami in peto ekipa občine Šentvid s 3 točkami.

Ekipa občine Šiška (Litostroj) si je izbojevala zelo dober rezultat, saj je dosegla 87,5% možnih točk.

Za osvojevo prvo mesto je prejela lep pokal in diplomu.

Ekipi Litostroja k uspehu čestitamo in ji želimo, da bi nas tudi v bodoče častno zastopala.

Dobimo sodobno cesto

Ze večkrat smo v našem časopisu objavljali razprave z zborov delavcev, na katerih so volivci odločali, naj se čimprej prične z ureditvijo Celovške ceste, posebno še na odseku od gostilne Keršič do mestnih blokov. Zadnje tedne pa prebivalci Ši-

ške ugotavljajo, da je občina pričela z obširnimi deli na tem odseku ceste. Za gradnjo nove moderne ceste je že skoraj porušeni 17 stanovanjskih hiš z 42 stanovanji. Občina je pravočasno preskrbela vsem tem stanovalcem druga, boljše stanovanja,

med katerimi je tudi podjetje Litostroj odstopilo občini 3 stanovanja za dobo šestih mesecev. Vsa trasa nove ceste je dolga en kilometer. Cestišče v širini 12 metrov bo asfaltirano. Na obeh straneh cestišča bo zelen pas v širini 1,8 m, steza za kolesarje v širini 2,10 m in 3 m široka pot za pešce.

S preureditvijo ceste bo ukinjen za vozni promet del Vodnikove ceste pri stari cerkvi in bo nov dohod po Tržni ulici na Celovško cesto. Dohod na Bellevue bo po novo zgrajeni cesti nasproti gostilne Keršič.

Nova Vodnikova cesta bo priključena na Celovško cesto tudi na Jami, kjer bo možen prehod v Denikovo in Aleševčeva ulico. Tudi trolejbusne postaje bodo deloma na drugih mestih, in sicer pri Ruski ulici, pri Gasilski ulici in pred poslopjem občine.

Hkrati bo s preureditvijo tega dela Celovške ceste zgrajen nov kanal od Uniona do postaje Ljudske milice.

Občina se je obvezala, da bo ta odsek ceste zgrajen najkasneje do 29. novembra 1960, ko bo svečano otvoritev ceste. Z ureditvijo te ceste bo možen nemoten in varen promet po tej najbolj prometni cesti v Ljubljani. Saj je bilo lansko leto v občini 139 prometnih nesreč, in od tega samo na Celovski cesti 90 odstotkov. S sedanjo ureditvijo ceste se bo to nevarno stanje znatno izboljšalo in bo ta predel mesta Ljubljane pridobil tudi na svoji lepoti.

Iščemo ustrezen naslov

Vse člane kolektiva vabimo, da sodelujejo pri določevanju imena za novo društvo, ki bo imelo nalogo, da zbira med člani prispevke za izplačilo primerne zneska svojcem umrlega člana.

Pripravljalni odbor, ki je že pričel s svojim delom, pripravlja osnutek pravil društva in zbira člane, ustanovni občni zbor bo še v tem mesecu.

Iz osnutka pravil društva je razvidno, da bo vsak član plačal 100 dinarjev vpisnine in v primeru smrti člana društva se prispevek 20 dinarjev. Član društva pa ni lahko samo član kolektiva, temveč tudi njegova žena, če jo član prijavi in vplača zanj pripadajočo vpisnino.

Vsa podrobnejša navodila o delovanju tega društva bodo razvidna iz osnutka pravil društva, ki ga bodo prejele v razpravo vse sindikalne podružnice podjetja. Na njihove pripombe bo potem pripravljali odbor dokončno sklepal o delu.

Uredništvo našega časopisa to akcijo pripravljalnega odbora vsestransko pozdravlja in se je

zato odločilo, da razpiše posebno nagradno tekmovanje med člani kolektiva in določi nagrado v znesku 1.000 dinarjev.

Vsak član lahko pošlje svoj predlog v uredništvo časopisa Litostroj, najkasneje pa do 29. avgusta 1960. Posebna komisija bo potem o predlogih razpravljala in izbrala najboljšega.

Pričakujemo, da bodo vsi Litostrojčani postali člani tega društva in da bodo polnoštevilno sodelovali pri nagradnem tekmovanju.

Oj ta vojaški boben

Od tovariša Jožeta Urbanije, ki služi vojaški rok na Reki, smo prejeli naslednje pismo, ki ga skoraj v celoti objavljamo:

»Tovariške pozdrave pošilja celotnemu kolektivu nekdanji delavec iz pločevinarne, sedaj vojak-učenec avto šole na Reki. Kot novinec v vojski sem popolnoma odrezen od civilnega življenja in ne dobim nobenih zanimivih vesti iz Slovenije, še manj pa iz tovarne, v kateri sem delal. Kot nekdanjega člana kolektiva me zanima vsak napredek tovarne, zato bi Vas prosil, če Vam je možno, da mi pošiljate časopis »Litostroj« na moj sedanji naslov.

Kolikor bi ugodili moji želji, se Vam v naprej zahvaljujem. Tovariški, vojaški pozdrav

Jože URBANIJA

Iz Rajlovca v Bosni sta se nam oglasila vojaka Stane KAVČIČ in Jože BAJEC. Takole pišeta:

»Sva pri letalcih v Rajlovcu, za sedaj še regruta, drugi mesec pa bova premeščena drugam. Časopis »Litostroj« prejemava z velikim veseljem, saj iz njega razbervaj, kaj se godi v tovarni in njeni okolici. V prostem času se ukvarjama s športom ali pa ob radiu poslušava lepe slovenske pesmi.

Pozdravlja celotni kolektiv Litostroja, še posebej pa delovodjo Marijana KRIŽNARJA in Lada ŽIROVNIKA. Vsem skupaj pa želiva še večje delovne uspehe in tovarništvo v podjetju.

S Tetovega v Makedoniji se nam je oglasil Anton Laznik — vojak, ki želi prejemati naš časopis, saj ga kot sam piše, seznanja z vedno svežimi novicami iz podjetja.

Načrti ljudske tehnike v Šiški

Na nedavni seji društva Ljudske tehnike v Šiški so sklenili, da bodo s pričetkom novega šolskega leta organ zirali več tečajev, za katere je med mladino in pionirji veliko zanimanje. Tečaji bodo združevali fotoamaterje in radioamaterje, prijatelje tehnike snemanja in prikazovanja filmov, lutkarje-modelarje in podobno. Mladi filmarji iz Šiške se namestijo udeležiti tudi festivala kratkih filmov, ki bo od 4. do 6. septembra letos v Beogradu. Za to priložnost so posneli kratkometražni film »Mladina med NOB.«

Deset vprašanj za en odgovor

Rad zamujaš delo? Klepetas s sosedom, ga motiš pri delu ali celo odvrataš od dela? Sodiš med tiste, ki radi med delom razpravljajo o nedeljskih dogodivščinah? Se oddaljuješ od delovnega mesta, če te delovodja ali šef oddelka ne opazita? Rad skačeš med delovnim časom od pisarne do pisarne oziroma od svojega delovnega mesta drugam? Si takoj po odmoru na svojem delovnem mestu? Večkrat gledaš skozi okno in se tako izpostavljaš članom kolektiva in drugim? Ti je vseeno, če se poleg tebe sodelavci trudijo, ti pa lenuhariš? Prenehaš delati že najmanj 15 minut pred koncem delovnega časa? Rad obravnavas napake drugih, svojih pa ne vidiš? Če se med naštetimi vprašanji niti eno ne tiče tebe, potem si dober in discipliniran član kolektiva. (Iz lista »ORGANIZATOR«)

IZ SNOVANJA IN DELA DRUGIH

Iljaš liv

Se v začetku letošnjega leta je bilo v Zvezni Iljaš 45 % nekvalificiranih delavcev. S pomočjo različnih seminarjev, predavanj in tečajev je od marca do junija t. l. opravljalo izpite za kvalifikacijo 700 delavcev.

Da bi izboljšali delovne in življenjske pogoje v podjetju so razpisali nagradni konkurs (50.000 dinarjev), s katerim se nagradijo vsi predlogi za izboljšanje proizvodnega procesa, organizacijo dela, odstranjevanje sedanjih težav in iskanje novih možnosti za ustvarjanje ugodnejšega življenja in dela v podjetju.

V Istrskih premogovnikih Raša so ob 10. obletnici delavskega samoupravljanja odprli posebno razstavo, ki kaže zapisnike, sklepe in druge akte organov delavskega samoupravljanja. S fotografijami pa so prikazali posamezne važnejše dogodke iz dela in razvoja organov samoupravljanja.

Mi smo slovenski pionirji ...

V prijaznem mestecu Pagu na otoku Pagu uživa lepote morja že tretja izmena po sto otrok, med katerimi je tudi precej otrok iz litostrojskega terena.

Zveza prijateljev mladine v občini Šiška in oddelek za socialno varstvo in ljudsko zdravstvo Ob LO Ljubljana-Šiška sta namreč z velikim trudom in voljo organizirala za letovanje predšolskih in šolskih otrok tri letovišča na Pa-

MTT

Tovarniška psihologinja Mariborske tekstilne tovarne je pričela psihološko analizirati posamezna delovna mesta v podjetju. Na podlagi njenih podatkov bodo delavce premeščali na tista delovna mesta, kjer bi po svoji fizični in psihični konstituciji lahko dosegali najboljše uspehe. (Po podatkih ameriške vojne industrije so med drugo svetovno vojno z analizo delovnih mest v Ameriki prihranili okrog 70 % sredstev in ljudi.)

Harman

Zaradi visokih cen surovine, brezobzirne konkurence na tržiščih, drage delovne sile, ogromnih vzdrževalnih stroškov poslopij in zastarelega tehnološkega procesa so se v ljubljanski tobačni tovarni odločili, da bodo prodali vse odvečne zgradbe in rekonstruirali ter modernizirali tehnološki proces.

Gradisov vestnik

Glasilo delovnega kolektiva podjetja »Gradis« sporoča, da razdelijo med člane njihovega kolektiva po vsej Sloveniji okrog 4.400 toplih obrokov.

Do konca prihodnjega leta bodo v tej industriji obutve v Kranju zgradili za svoje delavce 34 novih stanovanj.

Varteks

V Varteksu — Varaždinski tekstilni tovarni — bodo v kratkem pričeli s poskusnim obratovanjem sušilnice volne. Vsako uro bodo v novi sušilnici lahko posušili 250 kg volne.

Jugovinil

V Tovarni plastičnih mas in kemičnih proizvodov v Kaštel Sućurcu so izdali tiskan Pravilnik o nagrajevanju po kompleksnem učinku ter Pravilnik blagajne vzajemne pomoči sindikalne podružnice Jugovinil.

17. in 18. avgusta francoski film SLEPAR
- 19., 20. in 21. avgusta ameriški barvni cinemascope film CLOVEK, KI GA NI BILO
22. in 23. avgusta italijanski barvni film VSTAJENJE
24. in 25. avgusta jugoslovanski cinemascope film TRI ANE
- 26., 27. in 28. avgusta ameriški barvni film VALENTINO
29. in 30. avgusta angleški barvni film NEPRIČAKOVANA LJUBEZEN
31. avgusta in 1. septembra italijanski film RIMLJANKA
- 2., 3. in 4. avgusta angleški barvni cinemascope film GLOBOKO MODO MORJE
5. in 6. septembra ameriški film 12 JEZNIH MOŽ
7. in 8. septembra grški film PONA-REJENI ZLATNIK
- 9., 10. in 11. septembra ameriški barvni cinemascope film NEPOZNANI JE PRISEL
12. in 13. septembra jugoslovanski film TRI KORAKE V PRAZNO
14. in 15. septembra poljski film LIKVIDACIJA

V mesecu septembru pričnemo z rednim predvajanjem matinee, ki bodo vsako nedeljo ob 10. uri.

NAŠ PROGRAM V SEPTEMBRU:
4. septembra slovenski film KALA
11. septembra barvna risanka SNEŽNA KRALJICA
18. septembra slovenski film V SONCU VISIN
25. septembra barvni film LEPO JE BITI MLAD

Naša tovarna

V Metalni — tovarni konstrukcij, strojnih naprav, poljedelskih strojev in tovarni — v Mariboru so za Dan državnosti 13. julija razdelili med 100.000 delavcev nagrad.

Uljanik

Pred nedavnim so v »Uljaniku« v Ljubljani slovesno odprli nov Delavski dom, v katerem je delovni kolektiv dobil prostore za kulturno in družbeno življenje. V novi zgradbi bodo našli med drugim tudi Društvo inženirjev in tehnikov, sprejemnico, konferenčno dvorano, čitalnico, kuhinjo in bife.

Rade Končar

V podjetju »Rade Končar« v Zavrču predlagajo, da bi organizirali informacijski center, ki bi vodil splošno oziroma arhiv vseh važnejših pogojev, naslovov, tehničnih podatkov, izdelanih strojev in podobnega. V istem podjetju so za izobrazbo delavcev uredili tri učilnice, kmalu pa bodo zgradili tudi posebno poslopje, ki bo stalo okrog 60 milijonov dinarjev, v katerega bodo vselili Center za izobraževanje delavcev.

V tovarni tiskanega blaga v Kranju so do 31. maja 1960 izvozili 152.500 tekočih metrov blaga v vrednosti 157.973.000 deviznih dinarjev.

Bančni vestnik

Pred nedavnim so bančni uslužbeni odprli svoj novi klub. Računajo, da bodo v kratkem uredili svoj prvi bančni muzej.

Litostroj

POSETNIČI

Gosp.
IVE DORIS
KAKANJ

I. V. TRILEK
IHAN

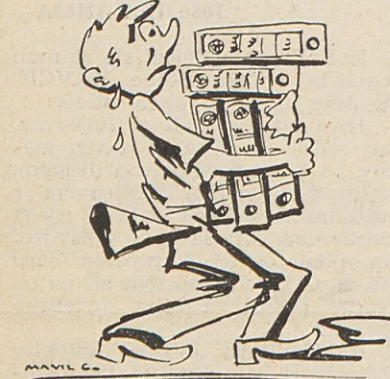
V gornjih posetnicah se skrivata položajno mesto in poklic naših delavcev. Poiščite ju! Pravilne odgovore obeh posetnic bomo izžrebali in nagradili s 1.000 din. Odgovore s polnim naslovom vrzite v nabiralnike najpozneje do 30. avgusta. Ime izžrebanega reševalca bomo objavili v naslednji številki

REŠITEV POSETNIC IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Pravilne rešitve posetnic iz prejšnje številke: Reduktorji, specialni stroji in visokotlačne centrifugalne črpalke.

Posetnici je pravilno rešil Jožef Rabič.

PRAKTIKANT V ENEM IZMED NAŠIH OBRATOV (NA SREČO SAMO V ENEM)

PREDLOG NAŠEGA KARIKATURISTA, KAKO NAJ BI DALO GRAVIRATI GOSTINSKO PODJETJE »MAJOLKA« SVOJO STEKLENINO

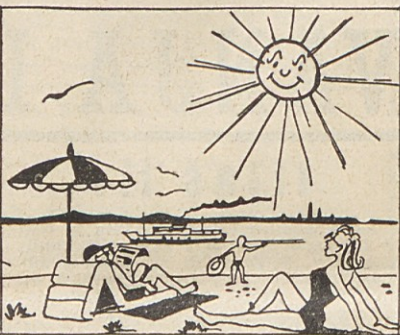

»Tovariš še 50 ur vam manjka za ta mesec.«
»O, te pa imam vedno na zalogi!«

JULIJ

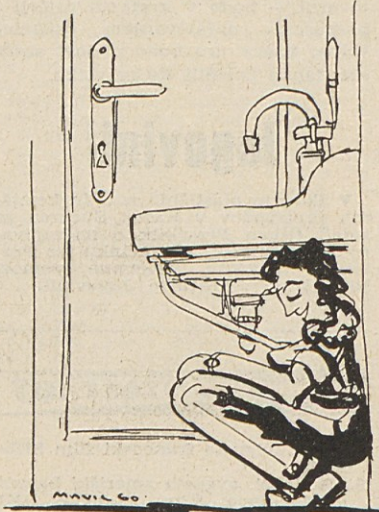
AVGUST

SEPTEMBER

Tudi v posezonskem času bo prijetno letovati na morju!

ODGOVOR NA VPRAŠANJE, KJE SI VOZNICA AVTOKARA, V...

Prav, grem na dopust septembra!

»OSKAR«

»Ali si slišal, da bo ekipa »Triglav-filma« prejela »Oskarja« za snemanje »Veselice« na Djakovičevi cesti?»
»Jasno, ker morajo po »Veselici« očistiti Djakovičevo cesto!«

MOTOR PA TAK

Znani prodajni referent, ki se prevaža s svojim NSU motorjem letnika 1938 (starost, pred katero gre klobuk z glave), je verjetno honorarno v službi tudi na upravi Tehniškega muzeja. Za vzdrževanje stroja se mora ubadati z različnimi operativnimi posegi. K temu spada tudi vsakoletno brizganje z nafto pred letnim tehničnim pregledom vozil. Pa je ob taki priložnosti pristopil k lastniku šaljivec in mu dejal: »Le dobro ga ošpricaj, da se črvi ne zarede v njem; za povezovalno žico pa se obrni še na »Drvo-export«, ko si pri »Metalki« izprazniš že celo skladišče!«

V jesenskih barvah so planine najlepše!

Za vsakega vsaj teden dni od diha na morju!

Iz kina Litostroj

»Kaj pa ta nosi?«
»Parizanko«

»Kaj pa ta nosi?«
»Parizanko«

Mali oglasi

STANOVANJE z dvema sobama, dnevno sobo, kopalnico in predsteno v litostrojskem bloku na Djakovičevi cesti zamenjam za dve sobni v centru mesta. Naslov bite po telefonu 454.

VEČJE KOLIČINE ZAGANJA ima na razpolago modelna mizarna. Interesenti naj se zgledajo v pisarni.

MLADA ZAKONCA iščeta sobo s posebnim vzhodom — intelektualca. Ponudbe pošiljate uredništvu našega časopisa pod »Visoka nagrada«.

DIVAN v zelo dobrem stanju poceni prodam. Interesenti dobe naslov prodajalca v uredništvu našega časopisa.

NOVO DENARNICO, v kateri je 300 dinarjev, sem izgubila 8. avgusta. Pošten najditelj naj 300 dinarjev obdrži, denarnico, ki mi je drag spomin, pa naj prinese uredništvu časopisa.

TEHNIKA

Časopis »Tehnika« organ Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije, izhaja vsakega prvega v mesecu

Obsega:

1. Splošni del tehnike
2. Naše gradbeništvo
3. Rudarstvo in metalurgijo
4. Strojništvo in elektrotehniko
5. Kemično industrijo
6. Prehranjevalno industrijo
7. Promet
8. Organizacijo dela
9. Obvestila industrijskih podjetij o njihovih proizvodih in tehničnih dosežkih.

Vsaka številka obsega približno 250 strani velikega formata 21 x 29 cm.

Letna naročnina: 12.000 dinarjev.

Posamezna številka:

1.250 dinarjev
Naročila pošiljajte na naslov: DIREKCIJA ZA IZDAVAČKU DELATNOST »TEHNIKA«, Beograd, Kneza Miloša 7/II; telefon 30-106, 30-057 in 30-024

STROJNIŠKI VESTNIK

glasilo oddelka za strojništvo inštituta za turbostroje društva strojnih inženirjev in tehnikov LR Slovenije, strojne industrije Slovenije.

Prinaša aktualne članke iz strojništva, pregled domače in tuje strokovne literature, družbene vesti, poročila o delu in uspehih vseh vodilnih tovarnih strojne industrije.

Izhaja dvomesečno v nakladi 3000 izvodov,

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Aškerčeva 16.

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno v nakladi 3.800 izvodov — Uredniški odbor — Odgovorni urednik Peter Likar — Telefon uredništva 39-011 do 39-019, interno 343 in 458 — Cena posamezne številke v prodaji 10 din — Poština plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiskarna ČZP Primorski tisk v Kopru

Tudi na morju: „Navada je železna srajca!“

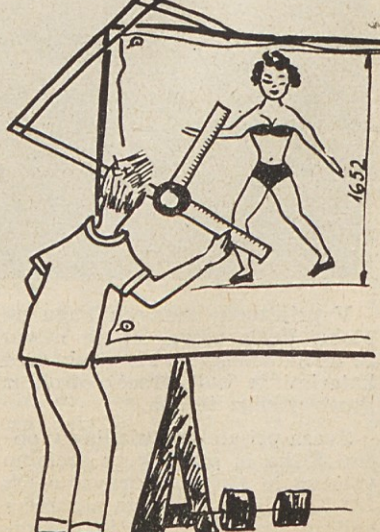
ČRPALKAR

KONTROLOR

ADMINISTRATORKA

KONSTRUKTOR